

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Комисия за енергийно
и водно регулиране

**СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ
ПО ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ
С ВХ. № 51-502-01-38, ВНЕСЕН В 51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА Р БЪЛГАРИЯ ОТ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА 25.07.2025 Г.**

В Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) е постъпило писмо с вх. № В-01-00-27 от 14.08.2025 г. от Комисията по енергетика към 51-то Народно събрание на Р България, с искане в срок до 01.09.2025 г. КЕВР да предостави становище относно Законопроект за водоснабдяване и канализация (проект на ЗВиК) с вх. № 51-502-01-38, внесен от Министерския съвет на 25.07.2025 г.

Видно от публикувания на интернет страницата на Народното събрание проект на ЗВиК с вх. № 51-502-01-38 (<https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/166568>), същият е одобрен с Решение № 488 на Министерския съвет от 23.07.2025 г.

Част от приложените в правно-информационната система на Министерския съвет (<https://pris.government.bg/document/0bab6f3247be3f4781d40c96bdab6a54>) към Решение № 488 на Министерския съвет от 23.07.2025 г. документи е „Таблица за отразяване на постъпилите предложения от обществено обсъждане, проведено в периода от 21.11.2024 г. до 05.12.2024 г., на проекта на ЗВиК“ (файл 25RH488pr.2), видно от която **не е отразено, съответно не е обсъдено приетото от КЕВР становище¹ в рамките на проведеното през есента на 2024 г. обществено обсъждане по проекта на закон, респективно авторът на законопроекта не е разгледал предложенията на КЕВР, съответно не е представил мотиви за неприемането им.**

От страна на МРРБ не са представени мотиви и за неприемането на забележките и предложенията на Комисията² по проведената през м. март 2025 г. процедура за съгласуване на материали относно проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на ЗВиК, на основание чл. 32, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Видно от материалите към Решение № 488 на Министерския съвет от 23.07.2025 г., е извършен анализ за съответствие на Директива 91/271/ЕИО на Съвета от 21 май 1991 г. за пречистване на градските отпадъчни води, като **липсва информация** за извършен анализ за новата Директива (ЕС) 2024/3019 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2024 година за пречистването на градските отпадъчни води (Директива (ЕС) 2024/3019), която предстои да отмени Директива 91/271/ЕИО.

¹ КЕВР е приел с решение по Протокол № 348 от 05.12.2024 г., т. 1 становище по проекта на ЗВиК, публикуван за обществено обсъждане на 21.11.2024 г., което е изпратено на МРРБ с писмо с изх. № О-04-11-4 от 05.12.2025 г. и публикувано на Портала за обществени консултации, както и на интернет страницата на Комисията в раздел ВиК / Информационна система - <https://www.dker.bg/bg/vik/pokazатели-za-kachestvo.html>

² Във връзка с постъпило с вх. № В-03-06-3 от 20.03.2025 г. искане от МРРБ за съгласуване на материали относно проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на ЗВиК, на основание чл. 32, ал. 3 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, КЕВР е приела становище с решение по Протокол № 103 от 01.04.2025 г., т. 1, с което е съгласувала предоставените материали с конкретни забележки и предложения по проекта на ЗВиК

След извършен преглед на публикувания на интернет страницата на Народно събрание проект на ЗВиК с вх. № 51-502-01-38 се установи, че изложените от КЕВР предложения и забележки в становището от 01.04.2025 г. не са приети. Също така, в глава Пета „Регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги“ от законопроекта са включени редица разпоредби, които създават неясноти и/или рискове при прилагането на регулаторните правомощия на Комисията. В тази връзка, са направени конкретни предложения за изменения и/или допълнения на публикувания проект на ЗВиК.

Въведение:

- Отраسل Водоснабдяване и канализация (ВиК) предоставя услуги от обществен интерес, и в него са включени и имат задължения голям брой институции и търговски дружества, включително министерства, областни управители, общини, асоциации по ВиК, КЕВР и редица други. Част от търговските дружества – ВиК оператори са с държавно участие, повечето от които са под шапката на „Български ВиК Холдинг“ ЕАД (но не всички). Същевременно ВиК услуги се предоставят и от други ВиК оператори – общински и частни. Отношение към сектора имат и много други институции и неправителствени, академични, браншови и синдикални организации. Разпределението на отговорностите и задълженията в някои случаи е неясно, има препокриване на отговорности. ВиК активите са публична собственост, предадени за експлоатация и поддръжка на избрани оператори с договори.
- Режимите и безводията, наблюдавани в последните години, са в резултат както на промени в климатичните фактори, на липса на качествена и ефективна експлоатация и поддръжка на мрежите и съоръженията, както и липса на дългосрочно и устойчиво планиране на тяхното развитие. Голяма част от съществуващите проблеми са в резултат и на неефективна координация и съвместни дейности на собствениците на ВиК активите – публична държавна и общинска собственост, и на избраните от тях ВиК оператори.
- В тази връзка би било полезно в рамките на подготовката на проектозакона за Водоснабдяване и канализация (проект на ЗВиК) да бъде извършен задълбочен анализ за причините за настоящите проблеми, да бъдат определени различните възможни начини за развитие, да бъде проведена широка обществена дискусия в която да бъде избран най-ефективният за България модел на развитие на отрасъла.
- Много от заинтересованите страни, участвали в проведените обществени обсъждания са посочвали, че одобрената с Решение № 269 на Министерския съвет от 07.05.2014 г. Стратегия за развитие и управление на водоснабдяването и канализацията в Република България 2014-2023 г. вече е изтекла, и в публичното пространство липсва информация за нейното изпълнение. Би било полезно да бъде извършен такъв анализ за да се установят причините за неизпълнението на много от поставените в стратегията цели, и проектът на ЗВиК да адресира корените на тези причини. Можем да посочим следните примери:
- при изходна стойност на % засегнати потребители от режим на водоснабдяването през 2011 г. в размер на 6%, в стратегията е заложено намаление към 2023 г. в размер на < 2%. Съгласно актуалната информация за населени места с нарушено водоснабдяване за периода 11-17.08.2025 г., публично достъпна на интернет страницата на МРРБ, са общо 260 868 души, или 4% от населението на страната;
- при изходна стойност от 60% загуби на вода през 2011 г.. в стратегията е заложено намаление до 49% през 2023 г. Същевременно реално постигнатото ниво продължава да е над 60%, т.е. няма постигнат реален ефект на подобрене.
- Съгласно Решение на Народното събрание от 13.12.2019 г., проектът на ЗВиК следва да гарантира дългосрочното решение на проблемите в сектора, в това число социална поносимост на цените на ВиК услугите и въвеждане на водни помощи, качество на услугите и осигуряване на допълнителни финансови инструменти за увеличение на инвестициите в сектора и повишаване на контрола по тяхното изпълнение.

Регулиране ВиК услугите:

- По отношение на регулирането на качеството и на цените на ВиК услугите обръщаме внимание, че в проекта на ЗВиК са включени редица неясно формулирани текстове, които ще затруднят прилагането на регулаторните функции на КЕВР в полза на доставчиците на монополни услуги. Контролните правомощия на Комисията са силно намалени, като почти напълно са елиминирани административно-наказателни състави, даващи възможност за налагане на санкции при неизпълнение на задълженията на ВиК операторите, произтичащи от същия закон.
- Само малка част от направените от Комисията предложения за прецизиране и коригиране на предложените текстове са взети предвид от вносителя.
- В тази връзка апелираме направените в настоящето становище конкретни предложения да бъдат разгледани и обсъдени от народните представители, т.к. в противен случай дейността на независимия регулаторен орган и ефективното регулиране на качеството и на цените на ВиК услугите ще бъдат възпрепятствани.

Управление на ВиК активите:

- Желателно е проекта на ЗВиК да обсъди и да въведе ефективно разпределение на отговорности и задължения между собствениците на публичните ВиК активи, избраните от тях ВиК оператори и собствениците (принципалите) на търговските дружества – ВиК. Много от съществуващите текстове в Закона за водите са пресъздадени в проекта на ЗВиК, включително за устройството и организацията на работа на асоциациите по ВиК, които няма да решат съществуващите проблеми. Същевременно не са добре изяснени индивидуалните функции на областните управители и на общинските съвети извън ролята им на членове на асоциациите по ВиК.
- Доколкото проектът на ЗВиК, законът следва да уреди собствеността, управлението, стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите е желателно законопроектът да въведе законодателни принципи, критерии и изисквания за добри инженерни практики за експлоатация и поддръжка на ВиК системите, които да бъдат последващо регламентирани и детайлизирани, както в подзаконовни нормативни актове, така и в договорите за възлагане експлоатацията на публичните ВиК системи.
- Предвид съществуващите проблеми с безводие в редица населени места, е наличен обществен интерес за въвеждане на нови и адекватни правила и изисквания за действия в случаите на пресъхване или силно намаляване на дебита на водоизточниците; за въвеждане на режими на водоснабдяване, лимити или ограничения във водоползването, включително изисквания за планиране на мерки по отношение на населени места, които трайно биват подлагани на водни режими; липсват изисквания за публикуване на информация, както и ясно разпределение на ролите и отговорностите в тези случаи – проблем, който е все по-актуален в страната.

Резюме на предложенията и забележките на Комисията:

В таблицата по-долу е представена синтезирана информация на конкретните предложения и забележки на КЕВР, а в следващите раздели са посочени детайлните мотиви и предложените текстове за изменение и допълнение на проекта на ЗВиК.

Глава и раздел на проекта на ЗВиК	№	Предложение / редакция относно
Глава Пета „Регулиране на ВиК услугите“	т. 1.1	изменение в чл. 80, ал. 7 и чл. 85, ал. 2 от проекта, регламентиращо Комисията да приема наредбите за регулиране на цените и на качеството на ВиК услугите, предвидени в законопроекта
	т. 1.2	определяне на компетентност на КЕВР за разглеждане на жалби на потребители в чл. 75, ал. 1, т. 1 и въвеждане в чл. 75 на процедурни текстове за разглеждане на жалби на потребители
	т. 1.3	и приемане на решения по тях

Глава и раздел на проекта на ЗВиК	№	Предложение / редакция относно
Раздел I „Правомощия на регулаторния орган		
Глава Пета „Регулиране на ВиК услугите“	т. 2.1	в чл. 80, ал. 3 на законопроекта да се посочат само групи показатели за качество и ефективност на ВиК услугите, а конкретните показатели да се определят в наредба
	т. 2.2.1	преразглеждане на концепцията за дългосрочни нива на показателите за качество и ефективност в чл. 80, ал. 6
	т. 2.2.2	регламентиране в проекта на ЗВиК на изискванията за предоставяне на информация от ВиК операторите във връзка с новите европейски изисквания и осъществяването на контрол от КЕВР
	т. 2.3	прецизиране на предмета на наредбата по чл. 80, ал. 7 за регулиране на качеството на ВиК услугите
	т. 2.4	в чл. 81 от законопроекта да не се регламентира подробно структурата и съдържанието на бизнес плановете, като тези изисквания се определят в наредба
	т. 2.5	отпадане на предложеното изискване в чл. 81, ал. 4, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 от законопроекта, в бизнес плановете да се включват оценките на риска, доколкото би следвало същите да са част от Планове за управление на речните басейни
	т. 2.6	критериите и изискванията за изготвянето на оценките на риска, одобряване и контролирането на изпълнението на съответните мерки да се извършва от орган, сходен на Висшия консултативен съвет по водите
	т. 2.7 т. 2.8	прецизиране на изискванията в чл. 82, ал. 2 за съгласуване на бизнес плана от асоциациите по ВиК
Глава Пета „Регулиране на ВиК услугите“	т. 2.9 т. 2.10	прецизиране на изискванията и сроковете за разглеждане на бизнес планове в чл. 83, ал. 2 и ал. 4
	т. 2.9 т. 2.10	прецизиране на чл. 83, така, че да се обхванат изискванията и за повторно връщане на бизнес плана от Комисията и въвеждане в същия на процедурни изисквания за изменение на одобрен бизнес план
	т. 3.1	отпадане на предложеното изискване в чл. 81, ал. 4, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 от законопроекта, в бизнес плановете да се включват оценките на риска, доколкото би следвало същите да са част от Планове за управление на речните басейни
	т. 3.2	критериите и изискванията за изготвянето на оценките на риска, одобряване и контролирането на изпълнението на съответните мерки да се извършва от орган, сходен на Висшия консултативен съвет по водите
	т. 3.3	прецизиране на изискванията в чл. 82, ал. 2 за съгласуване на бизнес плана от асоциациите по ВиК
	т. 3.4	прецизиране на изискванията и сроковете за разглеждане на бизнес планове в чл. 83, ал. 2 и ал. 4
	т. 3.5.1	прецизиране на чл. 83, така, че да се обхванат изискванията и за повторно връщане на бизнес плана от Комисията и въвеждане в същия на процедурни изисквания за изменение на одобрен бизнес план
	т. 3.5.2	прецизиране на изискванията и сроковете за разглеждане на бизнес планове в чл. 83, ал. 2 и ал. 4
Глава Пета „Регулиране на ВиК услугите“	т. 3.1	прецизиране на изискванията за предприятията по чл. 47, ал. 2, респективно на възможностите други предприятия да доставят вода на ВиК оператори, с оглед регламентиране на регулаторните функции на Комисията
	т. 3.2	отпадане на изискването в чл. 85, ал. 1, т. 7 и на чл. 87, ал. 1 КЕВР да извършва анализ на социална поносимост на цените на ВиК услугите, който е в противоречие с останалите принципи на ценообразуване
	т. 3.3	преразглеждане на критерия за социална поносимост на цените на ВиК услугите в §1, ал. 1, т. 35 от допълнителни разпоредби на проекта на ЗВиК
	т. 3.4	въвеждане на изискване за подпомагане на дохода на уязвими потребители, в съответствие с действащото изискване на §1, ал. 2 от допълнителни разпоредби на ЗРВКУ, чрез допълване в ПЗР на законопроекта на параграф за изменение на Закона за социалното подпомагане и подзаконовни нормативни актове към него
	т. 3.5.1	регламентиране на определянето на предложените нови цени за достъп до ВиК услуги, като в тях да се включват разходи за амортизации на публични ВиК активи за финансиране на инвестиции в тези активи
	т. 3.5.2	определяне на цените на куб.м. по потребителски групи и въвеждане на блок цени за доставяне на вода (диференцирани в зависимост от потребляваното количество вода)
	т. 3.5.3	прецизиране на обхвата на изисквания, които ще определя наредбата по чл. 85, ал. 2 (наредбата за регулиране на цените на ВиК услугите)
	т. 3.6	даване на възможност на Комисията да върне предложените цени от ВиК операторите и да даде задължителни указания за изменение
Глава Пета „Регулиране на ВиК услугите“	т. 3.7.1 т. 3.7.2 т. 3.7.3	отстраняване на смесване на изисквания за откриване на процедури за изменение на одобрен бизнес план и на одобрени цени чрез прецизиране на текстове в чл. 91, отпадане на възможности за бързи процедури за преразглеждане на цени в чл. 91
	т. 4.1 т. 4.2	прецизиране на изисквания в чл. 92 за общи условия за предоставяне на ВиК услуги на потребители

Глава и раздел на проекта на ЗВиК	№	Предложение / редакция относно
Раздел IV „Общи условия за предоставяне на ВиК услуги на потребителите“		
Глава шеста „Контрол“	т. 5.1	ясно формулиране на контролните функции на КЕВР и прецизиране на неясни текстове в 93, ал. 4
	т. 5.2.1 т. 5.2.2	елиминиране на неясни разпоредби в чл. 94, ал. 1, преразглеждане на срокове в чл. 94, ал. 2
	т. 5.3	прецизиране на неясни разпоредби относно даване на указания от Комисията - отпадане на чл. 96 и редакция на чл. 90, ал. 3
	т. 5.4	прецизиране и изясняване в чл. 98 на осъществяването на контрол от асоциацията по ВиК, доколкото към момента липсват подробни критерии
	т. 5.5	промяна на неясна норма в чл. 100, и предложение за подробно развиване на контролните функции на КЕВР и на контролните органи
	т. 5.6	регламентиране на контролни функции на принципалите на ВиК операторите, каквито съществуват в ЗВ, но не са включени в проекта на ЗВиК
Глава седма „Финансиране“	т. 6	отпадане на разпоредбата на чл. 102, доколкото се прави опит да се оправдае неефективно управление на ВиК оператора
Глава девета „Намаляване на общите загуби на вода“	т. 7.1	регламентиране на изискванията и методиката за отчитането на данни за течовете
	т. 7.2	регламентиране на конкретни задължения по отношение намаляване на загубите на вода, както на собствениците на публичните ВиК системи, така и на принципала на публичните ВиК оператори
Глава дванадесета „Отговорност на потребителите и ред за решаване на спорове“	т. 8.1	допълване в чл. 114 на нова ал. 4, която да задължи ВиК операторите да начисляват неустойка на потребителите при ограничаване ползването на вода за питейни нужди
	т. 8.2	редакция на чл. 114, ал. 3 така, че да не ощетява добросъвестни потребители и да отчита отговорността на ВиК операторите за поддръжка на водомерите на сградни отклонения
	т. 8.3	регламентиране как ще се решават спорове, възникнали между членовете на съответните асоциации по ВиК и между членовете на асоциацията и самата асоциация
Глава тринадесета „Административна наказателна отговорност“	т. 9.1.1	прецизиране на разпоредбите на чл. 117 относно въведени неясни състави на административни нарушения при експлоатиране или ползване на ВиК системи
	т. 9.1.2	прецизиране на разпоредбите на чл. 120 относно овластяване на председателя на АВиК с административно-наказателни функции
	т. 9.3.1	допълване на чл. 120 в законопроекта, съобразен с действащата норма на чл. 32 от ЗРВКУ
	т. 9.3.2	допълване на чл. 121 в законопроекта, съобразен с действащата норма на чл. 33 от ЗРВКУ
	т. 9.3.3	допълване на чл. 122 в законопроекта, съобразен с действащата норма на чл. 34 от ЗРВКУ
	т. 9.3.4	допълване на чл. 123 в законопроекта, съобразен с действащата норма на чл. 35 от ЗРВКУ
	т. 9.3.5	допълване на чл. 124 в законопроекта за неизпълнение на влязло в сила решение на Комисията
	т. 9.3.6	допълване на чл. 125 в законопроекта за неизпълнение на общи условия за предоставяне на ВиК услуги
Общи коментари	т. 10.1.1	преразглеждане на принципа за разпределението на гласовете в общото събрание на асоциациите по ВиК
	т. 10.1.2	преразглеждане на принципа за необходимото мнозинство за приемане на решения от общото събрание на асоциацията по ВиК
	т. 10.2.1 т. 10.2.2	преразглеждане на концепцията за задължителна консолидация на обособените територии до тези на административните области да бъде преосмислена
	т. 11.1	въвеждане в проекта на законодателни принципи, критерии и изисквания за добри инженерни практики за експлоатация и поддръжка на ВиК системите ясно разпределение на отговорностите на собствениците на публичните ВиК системи, на избраните от тях оператори и на принципалите на операторите
	т. 11.2	извършване на анализ за съответствие с въведените нови изисквания в Директиви 2020/2184 за питейни води и 2024/3019 за отпадъчни води
	т. 11.3	прецизиране на правомощията на областните управители и общинските съвети по осъществяване на политиката в отрасъл ВиК и в качеството им на собственици на ВиК активите

Глава и раздел на проекта на ЗВиК	№	Предложение / редакция относно
	т. 11.4	прецизиране на разпоредбите в случай, че съществуващ ВиК оператор загуби качеството на ВиК оператор
	т. 11.5	прецизиране на разпоредбите за условията за прекратяване на договора и изпълняване на задълженията по договора след предсрочното му прекратяване
	т. 11.6	регламентиране на случаите на отказ от ВиК оператора за присъединяване към ВиК мрежата, включително осъществяването на контрол в тези случаи.
	т. 11.7	въвеждане на правила и изисквания за действие в случаите на пресъхване или силно намаляване на дебита на водоизточниците, изискванията за въвеждане на режими на водоснабдяване, лимити или ограничения във водоползването
	т.11.8	уреждане на условията за отчитането и заплащането на ВиК услугите в общите условия, одобрявани от независимия регулаторен орган, а не в наредба, издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството
	т. 11.9	регламентиране на индивидуални и други подходящи системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води (ИДПС) чрез въвеждане на конкретни изисквания, стандарти и/или определения на възможните решения
	11.10.	извършване на анализ и дискусия на потенциалните ползи от въвеждането на лицензионен режим за дружествата, предоставящи ВиК услуги (услуги от обществен интерес)

Конкретни забележки и мотивирани предложения на КЕВР:

1. Глава Пета „Регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги“

В Глава Пета „Регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги“ от проекта на ЗВиК са включени редица разпоредби, които създават неясноти и/или рискове при прилагането на регулаторните правомощия на Комисията:

Раздел I „Правомощия на регулаторния орган“

1.1. Считано от 2015 г. (след измененията в Закона за енергетиката, обнародвани в ДВ, бр. 17 от 2015 г.) Комисията е независима от изпълнителната власт; с председател и членове, които се избират и освобождават от Народното събрание; дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност; и се отчита за дейността си пред Народното събрание. КЕВР има правомощие по ЗЕ самостоятелно да приема подзаконовите нормативни актове към него, но според действащите изисквания в Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги (ЗРВКУ), пресъздадени в проекта на ЗВиК, по основните си правомощия по чл. 69, т. 1, т. 2 и т. 3 от проекта на ЗВиК - да регулира качеството на ВиК услугите, да одобрява бизнес плановете на ВиК операторите и на лицата по чл. 48 и да регулира цените на ВиК услугите, Комисията може само да предлага наредбите към закона, които се приемат от Министерския съвет. Това влиза в пряко противоречие с обявената в чл. 10, ал. 3 от ЗЕ независимост на КЕВР от изпълнителната власт. В чл. 75, ал. 6 проекта на ЗВиК единствено е предвидено да се приеме от Комисията наредба, в която се уреждат условията и реда за подаване на жалби и искания за произнасяне по спор, тяхното разглеждане, процедурата за постигане на споразумение и решаване, както и в чл. 92, ал. 4 от проекта е предвидено условията и редът за одобряване на общите условия да се регламентират в наредба, издадена от комисията.

Предвид горното, предлагаме в чл. 80, ал. 7 и чл. 85, ал. 2 от законопроекта да се регламентира изрично, че Комисията приема посочените в тези две разпоредби наредби за регулирането на качеството и на цените на ВиК услугите. В тази връзка в чл. 80, ал. 7 и чл. 85, ал. 2 думите „Министерския съвет по предложение на“ да отпаднат, респективно да се заличи текстът в чл. 69, т. 5 от законопроекта.

1.2. Съгласно чл. 75, ал. 1, т. 1 от проекта на ЗВиК, Комисията разглежда жалби на потребители срещу ВиК оператори и лица по чл. 48, свързани с изпълнението на общите условия

за предоставяне на ВиК услуги. Същевременно, съгласно чл. 116 от проекта, споровете между ВиК операторите, съответно лицата по чл. 48 и потребителите се решават по съдебен път по реда на Гражданския процесуален кодекс. Двете норми са в **противоречие** и водят до **неяснота** в кои случаи спор между потребител и ВиК оператор ще е подведомствен на съда и съответно в кои случаи ще подлежи на разглеждане от регулатора, което **налага нормите на чл. 75, ал. 1, т. 1 и чл. 116 от законопроекта да се прецизират.**

Считаме, че КЕВР няма правомощия да се произнася по облигационни спорове, свързани с формираните задължения за предоставени ВиК услуги и единствено съдът може да се произнесе по подобни жалби, поради което т. 2 от чл. 92, ал. 2 (реда за измерване, отчитане, разпределение и заплащане на изразходваната вода и отведените и пречистените отпадъчни води) не следва да бъде включен в обхвата на жалби, които Комисията да разглежда.

Доколкото в чл. 92, ал. 2 от проекта са посочени изисквания за съдържанието на общите условия, предлагаме в чл. 75, ал. 1, т. 1 да се посочат конкретните области, подлежащи на разглеждане от КЕВР.

В тази връзка предлагаме нормата на чл. 75, ал. 1, т. 1 да се допълни, като след думите „ВиК услуги“ се добави „по чл. 92, ал. 2, т. 4 – т. 10“, като текстът придобие следната редакция:

„1. жалби на потребители срещу ВиК оператори и лица по чл. 48, свързани с изпълнението на общите условия за предоставяне на ВиК услуги по чл. 92, ал. 2, т. 4 – т. 10.“.

1.3. С оглед подобряване на разпоредбите, регламентиращи процедурата за разглеждане на жалби, **предлагаме да бъдат направени допълнения в чл. 75 от проекта**, като се отчете натрупаната до момента практика и се регламентират правомощията на регулаторния орган при установяване на основателност, респективно неоснователност на жалба, както и необходимостта от последващ контрол на дадените от регулатора задължителни указания:

Предвид горното, предлагаме да се създаде нова ал. 3, със следното съдържание:

„(3) Комисията разглежда жалба по ал. 1, т. 1 и ал. 2, ако същата е разгледана от съответния ВиК оператор и жалбоподателят не е удовлетворен от отговора по жалбата, както и в случаите, когато не е получил отговор по нея.“.

На следващо място, в законопроекта е необходимо да бъде съобразено, че не във всички производства по разглеждане на жалби е възможно да се стигне до доброволно уреждане на спора, поради което съдействието за това от страна на Комисията следва да се регламентира като възможност, а не като задължително условие по всяка една жалба, в противен случай административното производство значително би се утежило и забавило. **В тази връзка, предлагаме сегашната ал. 3 да се допълни и да се преномерира на ал. 4, както следва:**

„(4) При разглеждане на жалба по ал. 1, т. 1 и ал. 2 или искане по ал. 1, т. 2, 3 и 4 комисията може да съдейства за постигане на споразумение между страните.“.

След изпълнение на горното, сегашната ал. 4 да се преномерира на ал. 5.

Предлагаме да се допълни нова ал. 6 със следното съдържание:

„(6) Когато в резултат на проверката по жалбата и събраните в хода на административното производство доказателства комисията установи, че жалбата е неоснователна, тя с решение прекратява преписката.“.

Сегашна ал. 5 да се преномерира на ал. 7, като предлагаме съдържанието да се измени, както следва:

„(7) Когато в резултат на проверката по жалбата и събраните в хода на административното производство доказателства комисията установи, че жалбата е основателна, тя с решението си дава задължителни указания и определя подходящ срок за изпълнението им.“.

Предлагаме да се допълни нова ал. 8 със следното съдържание:

„(8) Комисията извършва последващ контрол върху изпълнението на указанията по ал. 7.“

Сегашната ал. 6 да се преномерираща на ал. 9.

Раздел II „Регулиране на качеството на ВиК услугите“

2.1. Нормата на чл. 80, ал. 1 от проекта на ЗВиК определя, че Комисията определя единни условия и изисквания към ВиК услугите за територията на цялата страна, чрез показатели за качество и ефективност; в нормата на ал. 2 - че Комисията измерва и оценява качеството на предоставяните ВиК услуги чрез показатели за качество и ефективност.

С посочването на конкретни 22 броя показатели в закона значително се ограничават възможностите на регулаторния орган да отчита настъпващите промени в европейското и българското законодателство, доколкото това ще изисква промяна на ЗВиК.

В тази връзка следва да се има предвид следното: На 12.01.2023 г. влезе в сила приетата на 16.12.2020 г. нова Директива 2020/2184 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 г. относно качеството на водата, предназначена за консумация от човека (Директива 2020/2184), която заменя Директива 98/83/ЕО, като в § 3 от ДР на проекта на ЗВиК се посочва, че този закон въвежда изисквания на Директива 2020/2184. Същевременно, във връзка с необходимостта от транспонирането ѝ, с писмо, с изх. № В-03-14-1 от 15.05.2024 г., КЕВР постави конкретни въпроси до органите издали Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, изм. и доп. ДВ. бр. 43 от 16.05.2023 г. (Наредба № 9/2001 г.), на които и до момента не е получен отговор. По отношение на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите например, съгласно чл. 4 от Директивата държавите членки следва да извършват оценка на мащаба на течове чрез използване на рейтинговия метод на индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ) или друг подходящ метод. Същевременно посоченият метод ИТИ не е включен в проекта на ЗВиК.

На 05.11.2024 г. Съветът на Европа окончателно прие Директива (ЕС) 2024/3019 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2024 година за пречистването на градските отпадъчни води, която изисква въвеждане на нови показатели за качество и/или ефективност, които не са включени в проекта на ЗВиК.

Част от предложените нови показатели за качество в чл. 80 от проекта на ЗВиК – например в ал. 3, т. 2, буква „г“, „мониторинг на главни канализационни колектори и съоръжения“ и ал. 3, т. 4, буква „а“, „ефективност на измерването и отчитането“ са неясно формулирани и не е изяснено какво се очаква да наблюдават. В случай, че същите се запазят, то в допълнителните разпоредби на ЗВиК следва да се посочат конкретни дефиниции. Дефиниция е необходимо да се даде и за понятието „собствени източници“, съдържащо се в ал. 3, т. 4, буква „б“.

Предвид горното, предлагаме в закона да се регламентира, че показателите за качество и ефективност се групират по видове услуги (както и в момента са разделени в чл. 80, ал. 3 от проекта на ЗВиК), като конкретните показатели, които се включват към съответната група, да се предвиди, че се определят в наредба, приета от Комисията. По този начин ще се постигне разумно и гъвкаво нормативно разрешение по отношение определянето на конкретните показатели за качество – в подзаконов нормативен акт, а на Комисията – възложени адекватни на статута ѝ на независим държавен орган правомощия и отговорности в сектор ВиК.

Предвид горното, предлагаме следната редакция на чл. 80, ал. 3 от ЗВиК:

„(3) Показателите за качество и ефективност на ВиК услугите се групират по видове услуги:

- 1. за услугата доставяне на вода на потребителите;**
- 2. за услугата отвеждане на отпадъчни води;**
- 3. за услугата пречистване на отпадъчни води;**
- 4. общи показатели за всички услуги.“**

2.2.1. Считаме, че концепцията за дългосрочни нива на показателите за качество следва да бъде ревизирана, доколкото практиката до момента показва, че същата е неработеща. В рамките на почти 20-годишно действие на ЗРВКУ са определяни два пъти 10-годишни срокове за постигане на дългосрочни нива, които не само, че не са постигнати, но и са определяни от ВиК операторите и от МРРБ като нереалистични. Също така, остава неясно на каква база ще бъдат определени нови дългосрочни нива, които да бъдат достигнати в 15-годишен срок. Допълнителна неяснота внася и предложението в чл. 80, ал. 6 от проекта, регламентиращо, че „дългосрочните нива на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите се съобразяват с определения в **регионалните генерални планове за обособената територия цели и срокове, за които е осигурено финансиране**“, доколкото не става ясно как това се съотнася към предвиденото в чл. 80, ал. 1 изискване, че Комисията определя единни условия и изисквания към ВиК услугите за територията на цялата страна, чрез показатели за качество и ефективност.

Предвид горното, предлагаме от чл. 80, ал. 6 от проекта на ЗВиК да отпадне изречение второ: *„Те следва да бъдат достигнати за 15 години.“*, и вместо него да се добави изречението: *„Дългосрочните нива на показателите включват нивата на показателите за качество на предоставяните услуги в края на регулаторния период.“*

2.2.2. Член 17 от Директива 2020/2184 въвежда изисквания за публикуването на подходяща и актуална информация за качеството на водата, както и за получаване редовно, най-малко веднъж годишно и в най-подходящата и лесно достъпна форма, например на фактурите или посредством цифрови средства, като интелигентни приложения, без да се налага да я изискват, информация за качество на водата, цена, употребено количество заедно с годишни тенденции, сравнение на годишното потребление на домакинството със средното потребление, и връзка към уебсайта, на който е публикувана информация, посочена в приложение IV (в която освен данни за използваните видове пречистване и резултати от контрола на показателите следва да се оповести оценка на риска за водоснабдителната система, съвети за намаляване на потреблението, информация за течовете на вода, структура на собственост на ВиК дружеството, информация относно структурата на тарифата за кубичен метър вода, включително постоянните и променливите разходи и разходите, жалби на потребители и други). Посочените изисквания са въведени в чл. 18 и Приложение № 5 на Наредба № 9/2001 г.

Считаме, че посочените изисквания следва да бъдат въведени в проекта на ЗВиК, респективно ЗВиК да уреди изискванията за предоставяне на изискуемата информация от ВиК операторите и осъществяването на контрол от страна на Комисията.

2.3. Във връзка с гореизложеното, предлагаме следната редакция на чл. 80, ал. 7:

„(7) С наредба, приета от Комисията се определят:

1. показателите за качество и ефективност на ВиК услугите;

2. променливите за измерване, отчитане и изчисление на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите;

3. условията и редът за формиране на годишни целеви нива на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите за всеки ВиК оператор и лице по чл. 48 съобразно специфичните обстоятелства по дейността му;

4. изисквания за:

а) информиране на потребителите по реда на този закон;

б) качество на отчетната информация, която ВиК операторите и лицата по чл. 48 представят в комисията.“

2.4. Разпоредбите в чл. 81, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от проекта на ЗВиК пресъздават действащите разпоредби в ЗРВКУ по отношение на структурата и съдържанието на бизнес плановете на ВиК

операторите. Считаме за по-целесъобразно изискванията на ал. 2 и ал. 3 да **отпадат** от закона, като съдържанието на техническата и на икономическата програма на бизнес плана да бъде регламентирано в наредбата. Това ще даде възможност за по-гъвкав регулаторен подход.

Предвид горното, предлагаме следните редакции в чл. 81:

1. Алинея 2 да добие следната редакция:

„ (2) Структурата и съдържанието на техническата и на икономическата част на бизнес плана се определят в наредбата по чл. 80, ал. 7“;

2. Алинея 3 да отпадне, а следващите да се преномерират.

2.5. В чл. 81, ал. 4, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 са въведени нови изисквания към съдържанието на бизнес плановете, свързани с изискванията на Директива 2020/2184 за извършване от държавите членки на оценка и управление на риска. Съгласно раздел (17) от Директивата, оценката на риска и управлението на риска по отношение на водосборните райони за местата за водочерпене следва да се подчиняват на цялостен подход и да са насочени към намаляване на равнището на пречистване, което се изисква при добиването на вода, предназначена за консумация от човека - например чрез намаляване на натиска, причиняващ замърсяване или риск от замърсяване на водните тела, които се използват за черпене на такава вода. За целта държавите членки следва да определят характеристиките на водосборните райони на местата за водочерпене и да идентифицират опасностите и опасните събития, които биха могли да причинят влошаване на качеството на водата, като възможните източници на замърсяване, свързани с тези водосборни райони.

Изискванията към качеството на питейната вода и оценка на риска по цялата водоснабдителна система са въведени в Наредба № 9/2001 г., като съгласно чл. 6б, ал. 1 от същата, водоснабдителните организации извършват оценка на риска и управление на риска за водосборите/зоните за подхранване на точките на водовземане за питейно-битово водоснабдяване. В чл. 6б, ал. 7 от Наредба № 9/2001 г. са посочени мерки, които водоснабдителните организации следва да предприемат въз основа на резултатите от оценката на риска.

В свое писмо с изх. № В-03-14-1 от 15.05.2024 г. до органите издали Наредба № 9/2001 г. КЕВР посочи, че в наредбата не е изяснено коя институция ще извършва преглед на изготвените оценки на риска, дали тези оценки ще бъдат одобрявани, ако да – по какъв ред. Не са посочени действия, които следва да бъдат предприемани от национални, регионални или общински институции за постигане на изискването на директивата за намаляване равнището на пречистване чрез намаляване на натиска, причиняващ замърсяване или риск от замърсяване на водните тела, които се използват за черпене на такава вода. Следва да се отбележи, че подобни мерки са извън компетенциите и възможностите на водоснабдителните организации.

В проекта на ЗВиК се предлага в бизнес плановете за развитие на дейността на ВиК операторите да се съдържа част „Оценка и анализ на риска“, в която да се съдържат планове за оценка на риска и мерки за управление на риска за водоснабдителни системи, доставящи вода за най-малко 50 души и за канализационни системи, чрез които се отвеждат отпадъчни води на най-малко 1000 души, както и да се включват мерки за контрол, предвидени от органите, отговорни за оценката и управлението на риска и други.

Считаме, че с направеното предложение няма да бъдат изпълнени изискванията на Директива 2020/2184, както и на новата Директива за градски отпадъчни води. Изготвянето на оценките на риска на ВиК системите не следва да бъде ангажимент на ВиК дружествата, които стопанисват публични ВиК системи въз основа на възлагане чрез договор. Това е ангажимент на изпълнителната власт в лицето на органите, осъществяващи държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водостопанските системи и съоръжения, посочени в чл. 10 от Закона за водите (ЗВ) съобразно тяхната компетентност – министъра на регионалното развитие и благоустройството – за водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените

места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места; министъра на земеделието и храните за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места; министъра на земеделието и храните чрез Изпълнителната агенция по горите - за насажденията в хидромелиоративни системи и съоръжения; министъра на енергетиката – за хидроенергийни системи и обекти; министъра на околната среда и водите - за водовземните съоръжения за минерални води, публична държавна собственост, кмета на общината – за дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопански системи и съоръжения - общинска собственост. В допълнение, това попада в компетентността и на министъра на здравеопазването по отношение контрола за качеството на питейните води.

На следващо място, включването на оценките на риска в бизнес плановите на ВиК операторите допълнително ще натовари техния обем и структура. И към момента бизнес плановите са сложни и комплексни документи, доколкото въз основа на същите се определят инвестиционните и експлоатационни задължения, ангажиментите за повишаване на качеството на ВиК услугите, както и се формират цените на ВиК услугите за 5-годишен период. Включването на изцяло нова и много комплексна част ще затрудни изключително много тяхната подготовка от страна на ВиК операторите.

Съгласно §15, ал. 1 от допълнителните разпоредби на проекта на ЗВиК, ВиК операторите и лицата по чл. 48 изготвят първата оценка и мерки за управление на риска по чл. 81, ал. 5 до 31.10.2028 г. Оценката на риска се преразглежда през редовни интервали от време, които не надхвърлят шест години, и при необходимост се актуализират. Същевременно, съгласно чл. 82, ал. 1 от проекта на ЗВиК, бизнес плановите на ВиК операторите, придружени със становище на съответната асоциация по ВиК, и бизнес плановите на лицата по чл. 48 се внасят в Комисията за одобряване не по-късно от 6 месеца преди изтичането на срока на действащия бизнес план, т.е. бизнес плановите за новия регулаторен период следва да се представят в КЕВР до 30.06.2026 г., следователно към този момент оценките няма да са готови и няма как да бъдат включени в бизнес плановите.

В разпоредбите на проекта на ЗВиК не е предвидено изброените по-горе компетентни органи на изпълнителната и на местната власт, включително и съответните институции – басейнови дирекции, регионални здравни инспекции, регионалните инспекции за опазване на околната среда и други – да дават становища и/или да съгласуват изготвените от ВиК дружествата и включени в бизнес плановите оценки на риска.

Извършеният преглед на изискванията на Член 8 „Оценка на риска и управление на риска по отношение на водосборните райони за места за черпене на вода, предназначена за консумация от човека“ и на Член 9 „Оценка на риска и управление на риска за водоснабдителната система“ на Директива 2020/2184 показва, че съществена част от данните, информацията и анализите, които се изискват за изпълнението на изискванията на директивата са свързани с изпълнение на изискванията на Директива 2000/60/ЕО на европейския парламент и на съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите, респективно плановите за управление на речните басейни, включително характеристика на водосборните райони за места за водочерпене, контрол на повърхностните или подземните води във водосборните райони за места за водочерпене, определяне и прилагане на превантивни мерки във водосборните райони за места за водочерпене, осигуряване на подходящ контрол на показатели, вещества или замърсители в повърхностните или подземните води, оценка на необходимостта от създаване или приспособяване на предпазните зони за подземните и повърхностните води, определяне и прилагане на мерки за контрол във водоснабдителната система, и други.

Извършеният преглед на изискванията на Член 18 „Оценка и управление на риска“ на Директива 2024/3019 относно отпадъчните води също показва взаимовръзка с изисквания на

Директива 2000/60/ЕО, включително състоянието на приемащите подземни или повърхностни водни обекти.

В тази връзка считаме, че е необходимо да се обсъди възможността изискуемите оценки на риска съгласно Директива 2020/2184 и Директива 2024/3019 да бъдат включени към обхвата на Плановите за управление на речните басейни.

Съгласно чл. 7, т. 3 от Директива 2020/2184 държавите членки гарантират, че съществува ясно и подходящо разпределение на отговорностите между заинтересованите страни, както е определено от държавите членки, за прилагането на основания на анализ на риска подход, и това разпределение на отговорностите е съобразено с тяхната институционална и правна рамка. Това съществено изискване не е постигнато нито чрез измененията в Наредба № 9/2001 г., нито чрез предложените в проекта на ЗВиК текстове. Считаме, че темата е от изключително важно значение и същата следва да бъде разгледана в самостоятелна глава в проекта на ЗВиК, в която да бъдат изяснени ангажиментите и задълженията на всички компетентни органи. Оценките на риска на ВиК системите изискват сложни анализи и координация на голяма по обем информация от различни институции, както и изискват предприемане на различни действия. Необходимо е да се въведе единна методология и критерии за извършването на оценките на риска. Като пример може да се посочат значителните проблеми със замърсяването на подземните водоизточници в резултат от земеделска дейност. Този проблем е валиден за големи части от територията на България. С него ВиК операторите не могат да се справят самостоятелно и е нужен интегриран подход с ефективно взаимодействие на редица национални и общински институции. Отделно от това са налични случаи на замърсяване на повърхностни водни тела от стопански субекти, което не се контролира от ВиК операторите.

В допълнение може да се посочи, че съгласно чл. 9, ал. 3 от ЗВ, *за подпомагане на дейността по управление на водите към Министерството на околната среда и водите се създава Висш консултативен съвет по водите, който включва представители на Министерството на околната среда и водите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на земеделието и храните, Министерството на икономиката и индустрията, Министерството на енергетиката и Министерството на туризма, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на здравеопазването, Министерството на финансите, Министерството на вътрешните работи, Българската академия на науките, общините, юридически лица с нестопанска цел, имащи пряко отношение към водите, и други (чл. 9, ал. 4 от ЗВ).*

В доклад от 14.07.2025 г. на Временната комисия за установяване на всички факти и обстоятелства относно проблемите с безводие в страната към 51-вото Народно събрание на Р България са направени редица предложения за създаване на единен орган за управление на водите.

Считаме, че е необходимо да се обсъди необходимостта от въвеждане на подходящ орган, който да формулира критериите и изискванията за изготвянето на изискуемите съгласно Директива 2020/2184 и Директива 2024/3019 оценки на риска на ВиК системи, да одобрява изготвените оценки на риска, както и да контролира изпълнението на съответните мерки от отделните институции и търговски дружества съобразно тяхната компетентност, функции и правомощия.

От своя страна ВиК операторите следва да предвидят в бизнес плановите си изпълнението на мерките, произтичащи от изготвените и одобрени оценки на риска, за които отговарят.

Предвид гореизложеното, предлагаме разпоредбите на чл. 81, ал. 4, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 да бъдат отпаднали от проекта на ЗВиК, като в същия се предвиди самостоятелна глава, в която да бъдат изяснени ангажиментите и задълженията на всички компетентни органи, свързани с оценката и управлението на риска. Алтернативно в случай, че предложението не бъде

прието, в законопроекта да се регламентира, че условие за разглеждане и одобряване от Комисията на бизнес плановите в частта „оценка и анализ на риска“ ще бъде представяне на становища и документи от отговорните органи. По този начин ще се избегне дублиране на правомощия на различните административни органи и съответно ще се постигне намаляване на административната тежест за регулираните дружества.

С оглед регламентиране правомощията на регулаторния орган, предлагаме в чл. 81 да се добави нова алинея със следното съдържание:

„(нова) Бизнес плановите се представят за одобряване в КЕВР, придружени със становища от органите, отговорни за оценката и управлението на риска. Комисията извършва преценката за законосъобразност на бизнес плана въз основа на представените становища.“

Сегашните алинеи 8-11 да бъдат съответно преномерирани.

2.6. В чл. 82, ал. 2 от проекта на ЗВиК се регламентира срокът, в който асоциацията по ВиК следва да проведе заседание за разглеждане и съгласуване на бизнес плана (45 дни), а в ал. 3 се въвеждат правила за действие в случай, че асоциацията не спази този срок – счита се, че бизнес планът е приет без възражения. По този начин ще бъде регламентирана възможността за действие на КЕВР в случай, че други органи не изпълняват своите законови задължения към разглеждането на бизнес плановите на ВиК дружествата. Същевременно, разпоредбата на чл. 82, ал. 2 от проекта на ЗВиК не изяснява точно обхвата на задълженията на асоциацията по ВиК по отношение съгласуването на бизнес плана, което би породило значителни неясноти и създава предпоставка това изискване да не бъде изпълнявано.

Предвид горното, предлагаме в проекта на ЗВиК да бъде пресъздадена сега действащата норма на чл. 198м от ЗВ, като в чл. 82 бъде допълнена нова ал. 2 със следното съдържание:

„(2) Асоциацията по ВиК се произнася по съответствието на бизнес плана с генералните планове, инвестиционните програми и договорите за възлагане.“

Сегашните ал. 2 и ал. 3 да бъдат съответно преномерирани.

2.7. Предлагаме двумесечният срок в чл. 83, ал. 2 да отпадне, доколкото влиза в колизия с посочения в ал. 1 тримесечен срок за одобрение на бизнес плана. Същевременно посочената в ал. 2 дума „изчерпателни“ е неясна и ще породи тълкуване. Предлагаме същата да бъде заменена със „задължителни“.

В тази връзка, предлагаме разпоредбата на чл. 83, ал. 2 да придобие следната редакция:

„(2) В случай че бизнес планът не отговаря на изискванията на ал. 1, комисията с решение дава задължителни писмени указания и определя срок за преработването му.“

2.8. Предлагаме едномесечният срок в чл. 83, ал. 4 да се замени с „тримесечен“.

Независимо от обстоятелството, че се внася преработен бизнес план след указания на Комисията, е необходимо да бъде извършена отново цялостна проверка на представените документи.

2.9. С оглед правилна систематична подредба на алинеите в чл. 83, предлагаме да бъдат разменени местата на ал. 4 и ал. 5, за да може ал. 4, регламентираща съдържанието на крайното решение на Комисията, да обхване и хипотезата на повторно връщане.

2.10. Никъде в раздела не са предвидени норми за изменение на одобрен бизнес план (доколкото разпоредбата на чл. 91, ал. 2 е в следващия раздел III). В тази връзка предлагаме в чл. 83 да се допълни нова ал. 7, както следва:

„(7) Процедура за изменение на одобрения бизнес план се открива от комисията служебно или по искане на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48, когато възникне непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, което съществено променя приходите и икономически обосноващите разходи на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48. В този случай се прилагат разпоредбите на ал. 1 – ал. 6.“.

Съществуващата ал. 7 се преномира на ал. 8.

Раздел III „Регулиране на цените на ВиК услугите“

3.1. Разпоредбата на чл. 47, ал. 2 от проекта „Не се считат за ВиК оператори предприятия, които не отговарят на изискванията на чл. 44, но доставят вода на ВиК оператори“ въвежда неограничен кръг от лица с неясен статут, функции и отговорности.

Същевременно, чл. 84, ал. 2 от проекта вменява на Комисията изисквания да регулира цени, по които предприятия по чл. 47, ал. 2 доставят вода от техни или предоставени им за експлоатация водовземни съоръжения и/или системи до водоснабдителни системи, експлоатирани от други ВиК оператори, с което се създава неяснота по отношение регулаторните и контролни функции на КЕВР.

В тази връзка считаме, че е необходимо разпоредбата на чл. 47, ал. 2 от проекта да прецизира конкретните случаи и хипотези, при които юридическо лице да има правото да доставя вода на ВиК оператор за питейно-битови или непитейни цели, с оглед въвеждане на ясна рамка на регулаторните функции на Комисията.

3.2. Принципът за социална поносимост на цената на ВиК услугите, посочен в чл. 85, ал. 1, т. 7 от проекта на ЗВиК, е в **противоречие** с останалите принципи за ценообразуване – съответствие между икономическата част на бизнес плана и предлаганите цени; възстановяемост на икономически обосноващите разходи; прилагането на икономически обоснована норма на възвръщаемост на вложения капитал; съответствие между цените и действителните разходи за предоставяне на ВиК услугите; прилагане на принципа „замърсителят плаща“; избягване на кръстосано субсидиране.

Цените на ВиК услугите следва да възстановяват икономически обосноващите разходи на ВиК дружествата – което е фундаментално изискване на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите. Прилагането на изисквания, които ограничават възстановяването на икономически обосноващите разходи е в **противоречие** с изискванията на чл. 9 от директивата.

Съобразно горното, считаме, че принципът за социална поносимост на цените не следва да ограничава утвърждаването на икономически обосновани цени, а следва да се прилага за определяне на механизми за подпомагане на социално уязвимите групи потребители.

Предвид горното, предлагаме нормите на чл. 85, ал. 1, т. 7 и на чл. 87, ал. 1 да отпаднат от проекта на ЗВиК.

3.3.1. Съгласно §1, ал. 1, т. 35 от допълнителни разпоредби на проекта на ЗВиК, „социална поносимост на цената на ВиК услугите“ е налице в случаите, когато стойността на ВиК услугите по чл. 88, ал. 1, т. 2, определена на база минимално месечно потребление на вода за питейно-битови нужди от 2,8 куб. м. на лице от домакинство, не надхвърля 2,5 на сто от медианния доход на лице от домакинство по данни на Националния статистически институт на годишна база за съответната административна област.

От една страна, при досегашната си практика КЕВР е установила, че предоставяните от НСИ данни за доход на лице от домакинство са с ниска степен на надеждност, като за редица области грешките надхвърлят прага от 15%. По темата е водена кореспонденция, за която КЕВР е

информирала МРРБ. В предложената нова редакция на правилото за определяне на социална поносимост се въвежда ново изискване за „медианен доход на лице от домакинство“.

3.3.2. Същевременно нормата от 2,8 куб. м. на едно лице изобщо не е минимално месечно потребление, доколкото това са 93 литра/жител/ден. Тази норма е въведена в §1, ал. 1, т. 4 от допълнителни разпоредби на ЗРВКУ през 2005 г. и от тогава не е изменяна вече почти 20 години. Съгласно отчетните данни за 2023 г., редица ВиК оператори са отчетили фактурирано битово потребление под това ниво (фактурирана вода на битови потребители, отнесена към брой обслужвано население) – включително в областите Видин (91 л/ж/д), Ямбол (91 л/ж/д), Кърджали (90 л/ж/д), Шумен (88 л/ж/д), Монтана (87 л/ж/д), Разград (85 л/ж/д), Смолян (84 л/ж/д), Хасково (84 л/ж/д), Търговище (74 л/ж/д) и Сливен (71 л/ж/д).

С решение по Протокол № 177 от 01.09.2016 г., т. 3, КЕВР е приела анализ на проблеми, свързани с критериите по прилагане на принципа на социалната поносимост на ВиК услугите, в който са представени международни данни и е посочено, че минимално потребление от 50 л/ж/д покрива основните нужди за хигиена и консумация според изследвания на Международната здравна организация.

Съобразно горното считаме, че нормата за минимално месечно потребление на вода за питейно-битови нужди за целите на социалната поносимост следва да бъде актуализирана на 50 литра за жител за ден, или 1,5 куб. метра на жител на месец, съгласно извършеният от КЕВР анализ.

3.3.3. Връзка с горното предлагаме §1, ал. 1, т. 35 от допълнителни разпоредби на проекта на ЗВиК да се редактира, както следва:

„35. „Социална поносимост на цената на ВиК услугите“ е налице в случаите, когато комплексната цена на ВиК услугите по чл. 88, ал. 1, т. 2 **за битови потребители**, определена на база минимално месечно потребление на вода за питейно-битови нужди от **1,5 куб. м** на лице от домакинство, не надхвърля 2,5 на сто от медианния доход на лице от домакинство по данни на Националния статистически институт на годишна база за съответната административна област.

3.4. В проекта на ЗВиК не е предвидено подпомагане на дохода на уязвими потребители, нито е посочено, че водата за питейно-битови нужди е основна жизнена потребност, като това е предвидено в действащите разпоредби на ЗРВКУ. Съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗРВКУ, водата за питейно-битови нужди е основна жизнена потребност съгласно Закона за социалното подпомагане (ЗСоцП), а според §1, ал. 2 от допълнителни разпоредби на ЗРВКУ, лицата по чл. 2, ал. 3 от ЗСоцП имат право на помощ в размер, съответстващ на месечния минимум вода, определен по ал. 1, т. 4.

Правото на човека до питейна вода и канализация е признато за човешко право, както от ООН (Резолюция 64/292 от 28 юли 2010 г.), така и от ЕК (EC Communication COM (2014) final on the European Citizens' Initiative „Water and sanitation are a human right! Water is a public good, not a commodity!“).

През 2002 г. Комисията за икономически, социални и културни права към ООН е приела Общ коментар № 15 за Правото на вода (док. на ООН Е/С 12/2002/11)³, предоставящ на страните-членки насоки за тълкуване правото на човека на вода (имплементирано в *правото на всяко лице и семейството му на задоволително жизнено равнище* - чл. 11. 1 от Международния пакт за икономически, социални и културни права и в *правото на всяко лице да постигне възможно най-добро състояние на физическо и душевно здраве* - чл. 12. 1 от същия). Съгласно т. 27 от Общ коментар № 15 за Правото на вода: „Страните трябва да приложат необходимите мерки, за да *гарантират икономическата достъпност на водата чрез прилагането на: а) използване на*

³ General Comment 15, The right to water, <http://www1.umn.edu/humanrts/gencomm/escgencom15.htm>

техники и технологии за ниски цени, б) подходящи политики за ценообразуване като безплатна или евтина вода, и в) подпомагане на дохода. Всяко плащане за В и К услуги трябва да се основава на принципа на равнопоставеността като се гарантира, че тези услуги, независимо дали се предоставят от публични или частни дружества, са достъпни за всички, включително за групите в неравностойно социално положение. По-бедните домакинства не трябва да бъдат непропорционално обременени с разходите на вода в сравнение с по-богатите домакинства“.⁴

Според Европейската комисия, поносимостта на ВиК услугите зависи от начина на ценообразуване, който е национална компетентност на страните-членки, но въпреки това могат да бъдат изведени някои базови принципи: „ЕС няма роля при определянето на цените на ВиК услугите, които се определят на национално ниво. Екологичното законодателство на ЕС, свързано с водата обаче установява някои основни принципи за политиките за водно ценообразуване на страните-членки за да гарантира, че цената, таксувана на потребителите на ВиК услуги отразява истинските разходи за нейното ползване, като по този начин се насърчава устойчивото ползване на ограничените водни ресурси. Водната политика на ЕС се основава на принципа, че достъпността на водните услуги е от решаващо значение. Националните институции са компетентни за предприемането на конкретни подпомагащи мерки за опазването на хората в неравностойно положение и разглеждане на проблемите на водната бедност (например чрез подкрепа за домакинствата с ниски доходи или чрез установяването на задължения на обществените услуги).“⁵

В изследване на Института за икономически изследвания към БАН на тема „Поносимост на ВиК услугите и добри практики за водно подпомагане“⁶ е направен сравнителен анализ на прилаганите от държавните в ЕС мерки за подпомагане потреблението на ВиК услуги, като е установено, че „в страните от ЕС се прилагат широк набор от мерки за подпомагане потреблението на ВиК услуги, като във всяка страна съществува повече от един механизъм за водно подпомагане. Най-разпространената практика е предоставяне на финансова помощ за лица и домакинства с ниски доходи, която се прилага във всички представени държави“.

Финансовото подпомагане на лицата и домакинствата с ниски доходи, с което да се гарантира достъпът до ВиК услуги, е изцяло в съответствие с цитираните по-горе документи на ООН и ЕК, респективно следва да бъде уредено в проекта на ЗВиК.

Предвид гореизложеното, предлагаме:

В ПЗР на законопроекта да бъде допълнен параграф, със следното съдържание:

„В Закона за социалното подпомагане се правят следните изменения и допълнения:

1. В §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби се допълва както следва: „Основни жизнени потребности“ са достатъчно храна, облекло и жилище, съобразно социално-икономическото развитие на страната, както и месечен минимум вода съгласно §1, ал. 1, т. 35 от допълнителните разпоредби на Закона за водоснабдяването и канализацията.

2. Подзаконовите нормативни актове към Закона за социалното подпомагане се изменят в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон, с оглед осигуряването на лицата по чл. 2, ал. 3 на право на помощ в размер, съответстващ на месечния минимум вода, определен по §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за социалното подпомагане.“

⁴ General Comment 15, The right to water , article 27. „To ensure that water is affordable, States parties must adopt the necessary measures that may include, inter alia: (a) use of a range of appropriate low-cost techniques and technologies; (b) appropriate pricing policies such as free or low-cost water; and (c) income supplements. Any payment for water services has to be based on the principle of equity, ensuring that these services, whether privately or publicly provided, are affordable for all, including socially disadvantaged groups. Equity demands that poorer households should not be disproportionately burdened with water expenses as compared to richer households.“

⁵ EC Communication COM(2014) final, p.4: “The EU has no role in the setting of water prices, which are determined at national level. EU water-related environmental legislation does, however, establish some basic principles for water pricing policies in the Member States. The Water Framework Directive requires Member States to ensure that the price charged to water consumers reflects the true costs of water use. This encourages the sustainable use of limited water resources. EU water policy is based on the principle that affordability of water services is critical. National authorities are competent for taking concrete support measures safeguarding disadvantaged people and tackling water-poverty issues (e.g. through support for low-income households or through the establishment of public service obligations).”

⁶ Източник: http://www.stuwa.org/files/magazine/5-6.11_s1.pdf

3.5. С разпоредбата на **чл. 88, ал. 1, т. 1** от проекта на ЗВиК се въвежда фундаментално нов ценови компонент – цена за достъп до услугите по чл. 60, ал. 1 – по видове. На практика това ще изисква да се въведат четири цени за достъп до всяка от услугите, регламентирани в чл. 60, ал. 1 от проекта – доставяне на вода за питейно-битови нужди, вода с непитейни качества, отвеждане на отпадъчни води чрез канализационна мрежа и пречистване на отпадъчните води.

Същевременно, нито в проекта на ЗВиК, нито в мотивите към него е изяснено как точно ще бъде въведен този механизъм. Не е ясно какви разходи се очаква да бъдат възстановявани чрез цените за достъп и което е по-важно съществуват рискове при прилагането на новите цени за достъп да се достигне до влошаване събираемостта на вземанията за ВиК оператори, в чийто обособени територии има значителен брой трайно необитаеми имоти, чийто собственици живеят извън границите на обособената територия. В тази връзка е необходимо да бъдат предвидени конкретни разпоредби, които да регламентират основни правила за образуването на тези цени.

В допълнение, доколкото авторът на законопроектът не е представил отговор на поставените от Комисията въпроси, предлагаме разпоредбите на чл. 88 да бъдат развити, както следва:

3.5.1. Предлагаме в проекта на ЗВиК да се регламентира, че чрез предложената нова цена за достъп до услугите по чл. 88, ал. 1, т. 1 ще се осигуряват средствата за инвестиции в публичните ВиК активи – т.е. разходите за амортизации на публичните ВиК системи и съоръжения, като се възпроизведат действащите разпоредби на чл. 10, ал. 5 от НРЦВКУ, съгласно която *„за целите на ценообразуването Комисията може да позволи поетапно включване на амортизационни отчисления върху активи - публична държавна и/или общинска собственост, включително изградени със средства на ВиК оператора“*, и на чл. 10, ал. 6 от НРЦВКУ, съгласно която *„амортизационните отчисления върху активи - публична държавна и/или общинска собственост, се използват от ВиК оператора за капиталови разходи и обслужване на главници на инвестиционни заеми за капиталова поддръжка на съществуващи и изграждане на нови публични ВиК активи“*.

Предвид горното, предлагаме алинеи 2 и 3 на чл. 88 да се допълнят, както следва:

„(2) За целите на ценообразуването Комисията може да позволи поетапно включване на амортизационни отчисления върху активи - публична държавна и/или общинска собственост, включително изградени със средства на ВиК оператора, които се използват от ВиК оператора за капиталови разходи и обслужване на главници на инвестиционни заеми за капиталова поддръжка на съществуващи и изграждане на нови публични ВиК активи“.

„(3) Комисията определя чрез цените за достъп до услугите по ал. 1, т. 1 размера на амортизационните отчисления по ал. 2.

3.5.2. По отношение на цените на куб. м на услугите по чл. 88, ал. 1, т. 2, считаме за разумно да се регламентира диференциация на заплащаните цени от битови и небитови потребители. Доколкото небитовите потребители използват ВиК услугите като част от техния стопански процес, а анализът на социалната поносимост би следвало да се извършва за цените за битови потребители, предлагаме принципът за определяне на цени по потребителски групи да се прилага за услугите доставяне на вода за питейно-битови цели (чл. 60, ал. 1, т. 1) и пречистване на отпадъчните води (чл. 60, ал. 1, т. 4).

В допълнение е необходимо проектът на ЗВиК да регламентира възможността за въвеждане на цени за услугата доставяне на вода за питейно-битови цели, диференцирани в зависимост от потребяваното количество вода, или т.н. блок тарифи, които се прилагат в голяма част от Европейските държави.

В тази връзка предлагаме да се допълнят алинеи 4 и 5 към чл. 88, както следва:

„(4) Цените по ал. 1, т. 2 за услугата по чл. 60, ал. 1, т. 1 се определят по потребителски групи и могат да се диференцират в зависимост от потребляваното количество вода“.

(5) Цените по ал. 1, т. 2 за услугата по чл. 60, ал. 1, т. 4 се определят по потребителски групи в зависимост от степента на замърсеност по реда на този закон и актовете по неговото прилагане“.

3.5.3. Съществуващата ал. 2 се преномерираща на ал. 6, като съдържанието се допълва, както следва:

„(6) Начинът на ценообразуване по компоненти, **включително потребителските групи за целите на ценовото регулиране и диференциацията в зависимост от потребляваното количество вода**, се определя с наредбата по чл. 85, ал. 2“.

3.6 Предложените в чл. 89 от проекта на ЗВиК разпоредби **не дават възможност на Комисията да върне за изменение предложените от ВиК операторите цени в случай, че същите не отговарят на нормативните изисквания. В тази връзка предлагаме да бъде възпроизведена съществуващата разпоредба на чл. 14, ал. 3 от ЗРВКУ, като бъде допълнена нова ал. 2 в чл. 89**, както следва:

„(2) В случай, че предложените цени не отговарят на принципите и разпоредбите на този закон и на наредбата по чл. 85, ал. 2, комисията дава задължителни указания, в съответствие с които В и К операторите предлагат за утвърждаване и одобряване нови цени, и определя срок, в който да се извърши това.“.

3.7. Предложението в становището от 01.04.2025 г. на КЕВР по т. 3.8.1 е частично възприето от авторите на законопроекта, като е извършена редакция в чл. 91, ал. 1 и е добавена нова ал. 2, с която е направен опит за разграничение на двете различни процедури за преразглеждане на цените на ВиК услугите и подаване на изменен бизнес план.

Същевременно обаче, и в двете разпоредби на ал. 1 и ал. 2 са посочени еднакви критерии както за преразглеждане на цените на ВиК услугите, така и на изменение на одобрения бизнес план. В тази връзка, не става ясно в кои случаи ще са налице основания за откриване на процедура за преразглеждане на цените и в кои за откриване на процедура за изменение одобрения бизнес план.

Действащата нормативна уредба в чл. 32 на НРЦВКУ дава ясно разграничение в кои случаи се открива производство за преразглеждане на одобрените цени: в случай, че възникналото непредвидено или непредотвратимо събитие или събития от извънреден характер **водят до изменение на приходите или икономически обоснованите разходи на ВиК оператора с повече от 2 на сто** (чл. 32, ал. 1, т. 1 от НРЦВКУ), съответно кога може да се открие процедура за изменение на одобрения бизнес план: в случай, че възникналите непредвидени или непредотвратими събития или събития от извънреден характер **в тяхната съвкупност водят до изменение на приходите или икономически обоснованите разходи на ВиК оператора с повече от 10 на сто**.

Съобразно горното считаме, че тези критерии следва да бъдат регламентирани и в проекта на ЗВиК.

В допълнение, е необходимо да се съобрази, че в разпоредбата на чл. 91, ал. 1, изр. второ, която се отнася за преразглеждане на цените на ВиК услугите е посочено **„заявление за изменение на бизнес план“**, т.е. отново е допуснато смесване на административните производства.

3.7.1. Съобразно горното предлагаме следната редакция на чл. 91, ал. 1:

„Чл. 91 (1) Процедура за преразглеждане на цените на ВиК услугите се открива от комисията служебно или по искане на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48, когато възникне непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, което съществено

променя приходите и икономически обоснованите разходи на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48, **с повече от 2 на сто**. Срокът за произнасяне от комисията е до 60 дни от подаване на **заявлението за преразглеждане на цените на ВиК услугите или от отстраняване на нередовностите по него.**“.

3.7.2. По отношение на добавената нова ал. 2 в чл. 91 от законопроекта, регламентираща образуването на производство по изменение на одобрен бизнес план, считаме, че същата трябва да обхване по-голям кръг от възможности, а не да се ограничава до случаите вече описани в ал. 1, като основание за преразглеждане на цените на ВиК услугите. В тази връзка, предлагаме да бъдат допълнени основания като настъпила промяна на границите на обособената територия или при необходимост от предоставяне на В и К услуги, които не са предвидени в одобрения бизнес план. Съответно в този случай следва да бъде предвиден подходящ срок, който да е по-дълъг от срока за преразглеждане на цените, както и да се определи административна процедура за действие.

Съобразно горното предлагаме следната редакция на чл. 91, ал. 2:

„(2) Процедура за изменение на одобрения бизнес план се открива от комисията служебно или по искане на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48, когато **събитието или събитията по ал. 1 в тяхната съвкупност съществено променят приходите и икономически обоснованите разходи на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48, **с повече от 10 на сто, както и при настъпила промяна на границите на обособената територия или при необходимост от предоставяне на В и К услуги, които не са предвидени в одобрения бизнес план. В този случай се прилага процедурата, предвидена за първоначалното одобряване на бизнес плана**“.**

3.7.3. В разпоредбата на чл. 91, ал. 3 от проекта на ЗВиК е въведена *„бърза процедура“* за изменение на бизнес плана и на цените на ВиК услугите „в резултат на непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, свързано със срока на изпълнение или прогнозната стойност на инвестиции със съфинансиране от страна на ВиК оператора по европейски и други програми“, според която Комисията трябва да одобри измененията в срок до 30 дни от подаване на изменения бизнес план. Предвиденият срок е нереалистичен и няма да даде възможност на Комисията да изпълни правомощията при спазване на законовите разпоредби, респективно може да доведе до нарушение на принципите, регламентиранни в чл. 70 от проекта, включително предотвратяване на злоупотреба с господстващо положение; защита на интересите на потребителите; икономическа обосновааност на цените на ВиК услугите и други, както и да се осигури провеждане на обществено обсъждане и осигуряване на изискуемия съгласно чл. 73, ал. 1 от законопроекта срок за представяне на становища по проекта на административен акт, не по-кратък от 14 дни.

Доколкото се касае за изменение на одобрен бизнес план е необходимо да бъдат предвидени адекватни срокове за неговото разглеждане, които да дадат възможност на Комисията да събере необходимата информация и доказателства по административното производство, както и да се съобрази, че правомощие на комисията е освен да одобри бизнес плана, също така да го върне за преработване или да откаже да го одобри.

Същевременно, по отношение на редакцията на чл. 91, ал. 3 от проектозакона остава неясно какво точно се включва в понятието „свързано със срока на изпълнение или прогнозната стойност на инвестиции със съфинансиране от страна на ВиК оператора по европейски и други програми“, доколкото всички параметри на бизнес плана са прогнозни. Остава неясно и кои са тези „други програми“, които трябва да бъдат взети предвид, както и защо се разграничават тези събития от извънреден характер в ал. 3, от всички останали събития, водещи до съществени промени на приходите или разходите на дружествата, регламентиранни в предходните две алинеи.

В тази връзка предлагаме ал. 3 в чл. 91 да отпадне.

Раздел IV „Общи условия за предоставяне на ВиК услуги на потребителите“

4.1. С цел процесуална икономия предлагаме чл. 92, ал. 4 от проекта да се редактира, както следва:

„(4) Условията и редът за одобряване на общите условия се регламентират в наредбата по чл. 75, ал. 6.“

4.2. В проекта на ЗВиК следва да се уреди редът за влизане в сила на общите условия. В тази връзка предлагаме в чл. 92 на проекта на ЗВиК да се добавят нови ал. 7 и 8, с редакция като в действащите разпоредби на чл. 11, ал. 7 и ал. 8 от ЗРВКУ, както следва:

„(7) В и К операторите публикуват одобрените от комисията общи условия на договорите за предоставяне на В и К услуги най-малко в един централен и един местен ежедневник. Те влизат в сила в едномесечен срок от публикуването им.

(8) В срок до 30 дни след влизането в сила на общите условия потребителите, които не са съгласни с тях, имат право да внесат в съответния В и К оператор заявление, в което да предложат различни условия. Предложенията от потребителите и приети от В и К операторите различни условия се отразяват в допълнителни писмени споразумения.“

II. Глава шеста „Контрол“

5.1. С оглед ясно формулиране на контролните функции и правомощия на комисията, в чл. 93, ал. 4 от проекта на ЗВиК думата „изчерпателни“ следва да се замени със „задължителни“. В тази връзка предлагаме следната редакция:

„(4) В изпълнение на контролните си правомощия, комисията дава на ВиК операторите задължителни указания и определя подходящ срок за изпълнението им.“

5.2.1. С оглед елиминиране на неясни разпоредби, касаещи регулаторната практика, което може да доведе до различни тълкувания, предлагаме в чл. 94, ал. 1 от законопроекта думата „мотивирано“ да отпадне, предвид това, че в разпоредбата ясно е посочено за какви цели се изисква информацията от регулаторния орган. Влизането в обяснителен режим и липсата на информация, необходима за изпълнение на регулаторната дейност, може да блокират работата на комисията. Предлагаме също така в края на ал. 1 на чл. 94 да се допълни и изразът „както и информация и документи във връзка с изпълнение на решения на Комисията“.

В тази връзка, предлагаме следната редакция на чл. 94, ал. 1:

„Чл. 94 (1) Комисията може да изисква в определен от нея срок текуща информация и документи относно изпълнението на бизнес плановете от ВиК операторите, документация във връзка с ценообразуването и качеството на услугите, информация във връзка с жалби и искания за разглеждане на спор, както и информация и документи във връзка с изпълнение на решения на Комисията.“

5.2.2. Необходимо е също така да се преразгледа срокът по чл. 94, ал. 2, а именно - 10 работни дни (две седмици), който влиза в противоречие със сроковете, които проектът на ЗВиК регламентира за произнасяне от Комисията, като и с чл. 30, ал. 1 от АПК.

В тази връзка, предлагаме следната редакция на чл. 94, ал. 2:

„(2) Срокът по ал. 1 не може да е по-кратък от 3 дни.“

5.3. Разпоредбата на чл. 96 е неясна и няма да позволи изпълнението на регулаторните правомощия на КЕВР. Освен това дублира разпоредбата на чл. 90, ал. 3 от проекта, която неправилно и несъобразено с естеството на указанията относно изискванията за водене на разделното счетоводство, както и формата и съдържанието на счетоводните отчети за регулаторни цели, препраща към наредбата по чл. 85, ал. 2 от проекта. В случая не е отчетено, че става въпрос

за изключително детайлни указания, които не е прието да се уреждат в наредба. Същевременно, систематичното място на разпоредбата на чл. 96 е в чл. 90 от проекта, а не в глава шеста.

Предвид изложеното, предлагаме текстът на чл. 96 да отпадне, а текстът на чл. 90, ал. 3 от проекта да придобие следната редакция:

„(3) Комисията дава указания на ВиК операторите, съответно на лицата по чл. 48 и на предприятията по чл. 47, ал. 2 относно образуването на цените, правилата за водене на разделното счетоводство, както и формата и съдържанието на счетоводните отчети за регулаторни цели. Указанията на комисията са задължителни за изпълнение от ВиК операторите, лицата по чл. 48 и предприятията по чл. 47, ал. 2.“

5.4. Нормата на чл. 98 от проекта дублира нормите на чл. 14, ал. 2, т. 2 и ал. 3, т. 6, в които вече са вменени контролни функции както на общото събрание на АВиК, така и на нейния председател. Логично е в глава шеста да бъдат разписани **подробни критерии** за начина на осъществяване на вече вменените контролни функции.

В тази връзка, предлагаме нормата да се доразвие и прецизира, като се изяснят детайлно действията на членовете на АВиК по отношение контролирането на действията на ВиК оператора по стопанисването и управлението на публичните ВиК активи, включително изпълнението на планове за управление на активите, за отстраняване на аварии, за измерване и други съгласно договора, изпълнението на договорните показатели за качество, действията по жалби и сигнали на потребители, свързани с изпълнението на договора, изпълнението на инвестиционната програма и други.

5.5. Нормата на **чл. 100** от проекта на ЗВиК е неясна, не става ясно кои са неуредените в тази глава въпроси, за които следва да се прилагат разпоредби от Закона за енергетиката. В главата следва детайлно да се разпишат правомощията на КЕВР и контролните органи, оправомощени от председателя на комисията, във връзка с осъществявания контрол по реда на този закон, така както е направено това в ЗЕ, а не да се препраща към него. **В тази връзка, предлагаме чл. 100 да се редактира, както следва:**

„Чл. 100 (1) Лицата, които извършват проверки и съставят актове за установяване на извършено нарушение, се определят със заповед на председателя на комисията, съобразно компетентността по този закон.

(2) Лицата по ал. 1, наричани по-нататък "контролните органи", имат право:

1. на свободен достъп до контролираните от тях лица и обекти за проверка;

2. да изискват необходимите данни, сведения, обяснения, оперативна и друга информация, включително да извършват или да възлагат извършването на експертизи, измервания и изпитвания за изясняване на техническото състояние и условията за експлоатация на обекта от съответните длъжностни лица, както и всяка друга информация;

3. да извършват насрещни проверки и да изискват от трети лица сведения и документи, необходими за извършване на насрещните проверки;

4. да дават задължителни предписания;

(3) Проверяваното лице е длъжно да осигури всички условия за нормалното протичане на проверката и да оказва съдействие на контролните органи, като:

1. предоставя място за извършване на проверката или се явява в сградата на комисията;

2. определя свой служител за контакти и оказване съдействие на проверяващите длъжностни лица;

3. предоставя достъп до служебни помещения;

4. предоставя всички счетоводни, търговски и други документи, необходими за установяване на факти и обстоятелства, свързани с обхвата на проверката;

5. дава писмени обяснения при поискване от контролния орган.

(4) Предписанията на контролните органи, дадени в изпълнение на правомощията им по този закон, са задължителни.

(5) Контролните органи са длъжни да не разгласяват служебната, производствената и търговската тайна, които са им станали известни при или по повод осъществяването на контролната дейност.

(6) Контролните органи извършват своята дейност самостоятелно или при необходимост съвместно с други специализирани контролни органи.

(7) За резултатите от проверката контролните органи съставят протокол, към който прилагат събраните данни, документи и обяснения. Протоколът се подписва от съставителя, от проверяваното лице, а при отказ - от двама свидетели на отказа.

(8) Не се съставя констатилен протокол в случаите, в които контролните органи са констатирали нарушение на този закон и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му въз основа на официални документи, както и при неизпълнение на задължението за предоставяне на документи и информация, предвидено в този закон и в подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

(9) Въз основа на резултатите от проверката контролните органи могат да:

1. дават задължителни предписания на проверяваните лица;

2. съставят актове за установяване на административни нарушения.

(10) Лицата, на които са дадени задължителни предписания, уведомяват в определения им срок контролните органи за тяхното изпълнение.“

5.6. В глава шеста не са регламентирани контролни функции на собствениците (принципалите) на ВиК операторите. В действащите разпоредби на чл. 106, ал. 3, т. 4 и т. 5 от ЗВ са предвидени изрични контролни правомощия на министъра на регионалното развитие и благоустройството, в качеството му на принципал на търговските дружества – ВиК оператори, в които държавата е едноличен собственик на капитала, и на търговските дружества - ВиК оператори, с държавно участие в капитала, както следва: в договорите по т. 3 определя основните показатели за дейността на ВиК операторите в съответствие с одобрените от КЕВР бизнес планове и контролира изпълнението им съгласно Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала (т. 4), осъществява контрол на дейността по предоставянето на услуги от ВиК операторите, като за целта получава от тях информацията по чл. 198с (т. 5).

Предвид горното, предлагаме в глава шеста от проекта на ЗВиК да се предвидят конкретни контролни функции, както на министъра на регионалното развитие и благоустройството, така и на „Български ВиК Холдинг“ АД по отношение на ВиК операторите с държавно участие.

III. Глава седма „Финансиране“

6. Съгласно чл. 102 от проекта на ЗВиК, когато ВиК операторът е в невъзможност да изпълни параметри от инвестиционната програма поради недостатъчен финансов ресурс, уведомява комисията, асоциацията по ВиК и публичното предприятие по чл. 49, като мотивира необходимостта от финансиране и предлага промени относно предвидените източници и/или условия на финансиране или относно други елементи на бизнес плана. Така предвидената норма е неясна. Същата е в противоречие с разпоредбата на чл. 83, ал. 6 от проекта, според която одобреният бизнес план е задължителен за изпълнение от ВиК оператора, съответно от лицето по чл. 48. Така формулираното „уведомление“ не е предпоставка за започване на административно производство за изменение на одобрения бизнес план, нито е основание за отказ от изпълнение на бизнес плана.

Ролята на принципалите на ВиК операторите е да контролират доколко адекватно се управлява търговското дружество и да не допускат същото да не изпълнява нормативно установени задължения. В случая е направен опит да се оправдае неефективно управление на ВиК оператора, **поради което считаме, че разпоредбата на чл. 102 следва да отпадне от законопроекта.**

IV. Глава девета „Намаляване на общите загуби на вода“

7.1. На практика в тази глава се регламентират изисквания за определяне на общите загуби на вода и за извършване оценка на мащаба на течовете, в изпълнение на изискванията на чл. 4 на Директива 2020/2184, чрез използване на рейтинговия метод на индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ) или друг подходящ метод.

В закона следва да се представи точна методика за отчитането на данни по индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ), за да се приложи единен подход от всички ВиК оператори. Също така, следва да се посочат конкретни критерии за извършване на оценка на точността и достоверността на отчетените от ВиК операторите данни към МРРБ.

На следващо място, Директива 2020/2184 дава възможност на държавите-членки да приложат друг подходящ метод за извършване оценка на мащаба на течовете. В тази връзка текстовете на закона не следва да преписват дословно текста на директивата, а следва да регламентират конкретния друг подходящ метод и конкретната методика за неговото изчисление, по който Република България би могла да извърши тази оценка и да докладва данни на Европейската комисия.

7.2. Разпоредбите на ЗВиК следва да регламентират конкретни задължения за намаляване на загубите на вода, както на собствениците на публичните ВиК системи (областните управители и общините), така и на принципала на публичните ВиК оператори с държавно участие (МРРБ и „Български ВиК Холдинг“ ЕАД). Към момента всички задължения се насочват единствено към ВиК операторите, които както е видно, до момента не успяват да постигнат съществено подобрене – от 2009 г. до момента нивото на неносеща приходи вода в България е трайно над 60%, въпреки вложените инвестиции във водоснабдителната инфраструктура.

V. Глава дванадесета „Отговорност на потребителите и ред за решаване на спорове“

8.1. В глава дванадесета от предложения проект на ЗВиК е регламентирана **само** отговорността на потребителите, **но не и на ВиК операторите**, при неизпълнение на техните договорни задължения.

Предвид гореизложеното, предлагаме в чл. 114 от проекта на ЗВиК да се допълни нова ал. 4 със следното съдържание:

„(4) При издадено разпореждане на компетентен орган за ограничаване ползването на вода за питейни нужди поради влошени показатели по наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 3 от Закона за водите, ВиК операторът, за периода на ограничаването на ползването, начислява на засегнатите потребители неустойка, определена по реда на наредбата по чл. 85, ал. 2.“

8.2. В чл. 114, ал. 3 от проекта на ЗВиК необосновано се предвижда потребителите да поемат разходите за ремонт и смяна на водомерите на водопроводните отклонения дори в случаите когато нямат вина – при кражба от трето лице. Предвижда се и отговорност за „други механични повреди и щети“, които могат да се дължат на експлоатацията на водомера. Разпоредбата не отчита, че отговорността за поддръжка на водомерите на водопроводните отклонения е на ВиК операторите. В тази връзка, **предлагаме чл. 114, ал. 3 да се редактира, така че да не ощетява добросъвестни потребители.**

8.3. В чл. 115 от проекта е предвидено, че споровете между асоциациите по ВиК и ВиК операторите относно сключването, изпълнението, изменението и прекратяването на договор за

възлагане по чл. 51 се решават по реда на Гражданския процесуален кодекс. Същевременно в проекта **не е регламентирано** как ще се решават спорове, възникнали между членовете на асоциациите по ВиК (между общините, между общините и представителя на държавата), така и между членовете на асоциацията и самата асоциация, което е често срещано на практика и следва да бъде изрично уредено.

Предвид гореизложеното, предлагаме в проекта на ЗВиК да се регламентира как ще се решават спорове, възникнали между членовете на съответните асоциации по ВиК и между членовете на асоциацията и самата асоциация.

VI. Глава тринадесета „Административнонаказателна отговорност“

9.1.1. В чл. 117 от проекта на ЗВиК са регламентирани състави на административни нарушения в случаи на експлоатиране или ползване ВиК системи без необходимото за това основание или в отклонение от определените изисквания, както и при повреди на ВиК системи или нарушаване на правилата за експлоатация и регламентираните режими на тяхната работа, ако извършеното не съставлява престъпление по НК. Следва да се отчете, че **изпълнителните деяния в така предложените състави са общо и неясно формулирани**, като не е ясно кое е „необходимото основание“ или какви са „отклоненията от определените изисквания“. **В тази връзка, предлагаме разпоредбите на чл. 117 да се прецизират.**

9.1.2. Същевременно в чл. 120, ал. 1 от проекта на ЗВиК, за тези нарушения е предвидено актовете за установяване на нарушенията да се съставят от длъжностни лица, оправомощени от председателите на асоциациите, а наказателните постановления да се издават от председателя на асоциацията или от оправомощени/о от него лица/лице. Посочените правомощия **не кореспондират** със статута и предназначението на асоциациите по водоснабдяване и канализация, съгласно раздел II от глава втора от проекта на ЗВиК.

Асоциациите по водоснабдяване и канализация са юридически лица с нестопанска цел, които се създават с цел управление на ВиК системите, публична държавна и общинска собственост в рамките на обособените територии. В тази връзка на същите в качеството им на представители на собствениците на ВиК активи е предоставено правото да контролират изпълнението на договора с ВиК оператора. В тази връзка и в раздел II от глава втора на предложения законопроект правилно не са предвидени контролни функции на асоциациите по отношение на експлоатирането, ползването и изграждането на ВиК системи от физически и юридически лица.

Предвид горното в чл. 120 неправилно и в противоречие с чл. 47 от ЗАНН председателят на АВиК се овластява с административно-наказателни функции. **В тази връзка, предлагаме разпоредбите на чл. 120 да се прецизират.**

9.2.1. Въпреки, че проектът на ЗВиК до голяма степен пресъздава действащите правомощия на КЕВР в сектор ВиК, в глава тринадесета са предвидени **само две** административнонаказателни разпоредби – в чл. 118 (относно ВиК оператор, който предоставя услуги по цени, по-високи от утвърдените от комисията) и в чл. 119 (относно ВиК оператор, който не е успял да постигне годишните целеви нива на показателите за качество, заложиени в бизнес плана).

9.2.2. В нормата на чл. 119, ал. 1 е въведен крайно неясен запис *„по причини, за които отговаря“*, който силно ще затрудни на практика прилагането на тази разпоредба, и е в противоречие с разпоредбата на чл. 83, ал. 6 от проекта (одобреният бизнес план е задължителен за изпълнение от ВиК оператора, съответно от лицето по чл. 48), **поради което предлагаме думите „по причини, за които отговаря“ да отпаднат и текстът да придобие следната редакция:**

„(1) На ВиК оператор, съответно на лице по чл. 48, който не постигне годишните целеви нива на показателите за качество, заложиени в бизнес плана, се налага имуществена

санкция в размер от 5 000 до 20 000 лв., съответно в размер от 2 000 до 10 000 лв. за лицето по чл. 48.

(2) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.“

9.2.3. В сравнение със ЗРВКУ са отпаднали състави на административни нарушения, предвиждащи възможност Комисията да наложи административни наказания на ВиК операторите, в следните случаи на противоправно поведение:

- Чл. 32 от ЗРВКУ – налагане на санкция на ВиК оператор за неизпълнение в срок на задължението по чл. 10, ал. 7 за предоставяне на бизнес план не по-късно от 6 месеца преди изтичането на последната година съгласно действащия бизнес план;

- Чл. 33 от ЗРВКУ – налагане на санкция на ВиК оператор за неизпълнение в срок на задължението по чл. 11, ал. 3 за внасяне на преработен бизнес план съобразно указанията на Комисията;

- Чл. 34 от ЗРВКУ – налагане на санкция при неизпълнение в срок на задължителните указания по чл. 14, ал. 3, в съответствие с които ВиК операторите предлагат за одобряване нови цени при констатирани несъответствия;

- Чл. 35 от ЗРВКУ – налагане на санкция на ВиК оператор, който не предостави искана информация в случаите, предвидени в този закон;

- Чл. 37 от ЗРВКУ – налагане на санкция на член на управителен орган или длъжностно лице във В и К оператор, което не изпълни задълженията си по този закон.

9.2.4. На следващо място, следва да се посочи, че в глава тринадесета **не е предвидена** санкционна норма за неизпълнение на задължителни указания, дадени от комисията с решение по чл. 75, ал. 5 (по отношение на установени за основателни жалби) и чл. 93, ал. 4 (контролни правомощия) от проекта на ЗВиК. Предвиждането на санкционна норма в тези случаи ще създаде гаранция за коректно поведение от страна на ВиК операторите за изпълнение на дадените указания, като в противен случай същите следва да понесат административнонаказателна отговорност.

Липсата на възможност на КЕВР да налага санкции в гореизброените хипотези ще създаде предпоставки за некоректно поведение от страна на ВиК операторите, съответно техните управителни органи или длъжностни лица, доколкото няма да има механизъм за търсене на административнонаказателна отговорност от регулаторния орган.

9.3. Предвид гореизложеното, предлагаме глава тринадесета от проекта да бъде допълнена с гореизброените състави на административни нарушения, както следва:

9.3.1. При съобразяване на действащата норма на чл. 32 от ЗРВКУ, предлагаме следната редакция:

„Чл. 120. (1) При неизпълнение в срок на задължението по чл. 82, ал. 1 на съответния В и К оператор се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.,

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“

9.3.2. При съобразяване на действащата норма на чл. 33 от ЗРВКУ, предлагаме следната редакция:

„Чл. 121. (1) Ако в срока по чл. 83, ал. 3 В и К операторът не внесе преработен бизнес план съобразно указанията на комисията, му се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48, имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“

9.3.3. При съобразяване на действащата норма на чл. 34 от ЗРВКУ (спрямо предложената нова ал. 2 в чл. 89), като предлагаме съществуващият размер на имуществената санкция да бъде намален:

„Чл. 122. (1) При неизпълнение в срок на задължителните указания по чл. 89, ал. 2 на съответния В и К оператор се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48, имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“

9.3.4. При съобразяване на действащата норма на чл. 35 от ЗРВКУ, като предлагаме съществуващият размер на глобата да бъде намален:

„Чл. 123. (1) На В и К оператор, който не предостави искана информация в случаите, предвидени в този закон, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“

9.3.5. Предлагаме да бъде допълнена нова разпоредба, както следва:

„Чл. 124. (1) На ВиК оператор, който не изпълни влязло в сила решение на Комисията се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във ВиК оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от ВиК оператора или от лицето по чл. 48 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“

9.3.6. Във връзка с въведеното ново изискване в чл. 75, ал. 1, т. 1 в проекта на ЗВиК Комисията да разглежда жалби на потребители срещу ВиК оператори и лица по чл. 48, свързани с изпълнението на общите условия за предоставяне на ВиК услуги, е необходимо да се предвиди санкция в случай на констатирано неизпълнение на тези задължения от ВиК операторите. **В тази връзка, предлагаме да бъде допълнена нова разпоредба, както следва:**

„Чл. 125. (1) На ВиК оператор, съответно лицето по чл. 48, който не изпълнява общите условия за предоставяне на ВиК услуги се налага имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във ВиК оператор, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 500 до 2000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от ВиК оператора имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“

9.4.1. Съществуващият чл. 120 се преномерираща на чл. 126.

9.4.2. Предвид предложените нови състави по-горе чл. 120, ал. 2 от проекта на ЗВиК (нова номерация чл. 126, ал. 2 следва да се допълни, както следва:

„(2) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124 и 125 се съставят от длъжностни лица, оправомощени от председателя на комисията по чл. 100, ал. 1. Наказателните постановления по предходното изречение се издават от председателя на същата комисия.“

VIII. Общи коментари

10.1. Към проекта на ЗВиК би било полезно да се представи анализ на практиката по прилагането на разпоредбите на глава единадесет „а“ от ЗВ, въведена през 2009 г., но реално започнала да се прилага след последващите изменения в ЗВ през периода 2013 – 2015 г. Видно е, че има проблеми с функциониране на асоциациите по ВиК (АВиК), а същевременно са им вменени изключително важни правомощия в качеството им на представители на собствениците на публичните ВиК системи и съоръжения, които следва да контролират как избраните от тях ВиК оператори стопанисват и управляват ВиК системите и съоръженията. С предложението нов проект на ЗВиК се запазват съществуващите разпоредби на ЗВ по отношение структурата, мандата и разпределението на гласове в общите събрания на асоциациите, т.е. констатираните до момента проблеми в тяхната работа не се разрешават. **Предвид гореизложеното, предлагаме:**

10.1.1. В чл. 16, ал. 3 от законопроекта разпределението на гласовете в общото събрание да се промени. Съществуващото правило, което се възпроизвежда и в проекта на ЗВиК, според което държавата има право на 35 на сто от гласовете в общото събрание дава възможност на държавата да блокира приемането на решения от АВиК. Като обективен критерий за разпределение на гласовете може да бъде използван дялът на стойността на ВиК системите – публична собственост, притежавани от държавата и общините в съответната обособена територия. По този начин публичните собственици освен друго, ще бъдат стимулирани да извършат преценка на стойността на публичните ВиК системи – нещо, което е заложено като изискване в одобрената от МС през 2014 г. стратегия за развитие на ВиК сектора 2014-2023 г.

10.1.2. В чл. 16, ал. 4 от законопроекта да бъде редактирано правилото, регламентиращо необходимото мнозинство за приемане на решения от общото събрание с три четвърти от гласовете на присъстващите и да се въведе изискване за обикновено мнозинство. Практиката по прилагане до момента показва, че мнозинство от три четвърти от гласовете на присъстващите затруднява, а понякога и възпрепятства приемането на решения от общото събрание.

10.2. Към проекта на ЗВиК би било полезно да се представи анализ до какви ползи ще доведе предложеното задължително окрупняване до 28 областни ВиК оператори.

С Решение № РД-02-14-2234 от 22.12.2009 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството са определени обособени територии на общо 51 дружества, от които 29 държавни, 21 общински и 1 публично-частно партньорство, или извън областните дружества са 2 държавни и 21 общински.

До момента, след настъпило доброволно окрупняване, са преустановили своята дейност общо 8 дружества – в общините Свищов, Ботевград, Кнежа, Стамболово, Севлиево, Кубрат и Димитровград и Белово, респективно продължават да функционират 15 дружества, извън областните ВиК оператори, които обслужват общо 17 общини.

При общо съществуващи 265 общини е видно, че предложеното задължително окрупняване на тези 17 общини няма да доведе до съществени промени в капацитета и възможностите на съответните ВиК оператори – така, както постигнатото вече окрупняване не е довело до видими промени в капацитета и възможностите на съответните регионални ВиК оператори. **Предвид гореизложеното, предлагаме:**

10.2.1. Концепцията за задължителна консолидация на обособените територии до тези на административните области да бъде **преосмислена**. Би било полезно на общините да се гарантира право да излизат от договорни взаимоотношения с ВиК оператор при съществено неизпълнение на договорните задължения, като в тези случаи съответната община трябва да има възможност да се присъедини към друга АВиК, респективно да влезе в договорни отношения с друг ВиК оператор.

10.2.2. ЗВиК би следвало да **запази** действащите в чл. 198о, ал. 3 от ЗВ възможности един ВиК оператор да може да осъществява дейностите по ал. 1 в повече от една обособена територия. По този начин ще бъде създадена конкурентна среда между публичните ВиК оператори, която ще допринесе до увеличаване на качеството на предоставяните ВиК услуги и инвестициите в сектора, в съответствие с решението на 44-то Народно събрание от 13.12.2019 г.

11.1. Съгласно чл. 1 от проекта на ЗВиК, законът следва да уреди собствеността, управлението, стопанисването, поддържането и експлоатацията на водоснабдителните и канализационните системи (ВиК системи), изискванията към водоснабдителните и канализационните услуги (ВиК услуги), тяхното предоставяне, регулиране и контрол. **Същевременно проектът на ЗВиК не въвежда конкретни изисквания за поддръжка и експлоатация на ВиК системите, с изключение на нормата на чл. 43, ал. 2 от проекта,** според която техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителните системи, на канализационните системи и на сградните водопроводни и

канализационни инсталации се определят с наредби на министъра на регионалното развитие и благоустройството (следва да се отбележи, че подобни наредби са издадени и към момента, и в тях липсват регламенти за експлоатация на ВиК системите), и нормата на чл. 56, според която стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите включва тяхното опазване, поддържане в изправност, използването им и осигуряване на непрекъснатост на нормалното им функциониране, съгласно тяхното предназначение, при спазване на изискванията на действащото законодателство (която е твърде обща и неясна, и не въвежда никакви конкретни задължения за ВиК операторите).

Съобразно горното считаме, че в съответствие с предмета на ЗВиК по чл. 1, проектът на ЗВиК следва да въведе законодателни принципи, критерии и изисквания за добри инженерни практики за експлоатация и поддръжка на ВиК системите, които да бъдат последващо регламентирани и детайлизирани както в подзаконови нормативни актове, така и в договорите за възлагане експлоатацията на публичните ВиК системи, и които ясно да регламентират ролята на собствениците на публичните ВиК системи, и на избраните от тях оператори.

11.2. Съгласно чл. 2, т. 3 от проекта на ЗВиК, законът има за цел да създаде условия за устойчиво развитие на отрасъл ВиК за постигане на съответствие с нормативните изисквания на европейското законодателство в областта на питейните води, отвеждането и пречистването на отпадъчните води. Към момента е влязла в сила изцяло нова Директива 2020/2184 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 година относно качеството на водата, предназначена за консумация от човека и е приета изцяло нова Директива (ЕС) 2024/3019 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2024 година за пречистването на градските отпадъчни води. Част от въведените нови изисквания в посочените директиви не са регламентирани в проекта на ЗВиК.

11.3. Съгласно чл. 8 от проекта на ЗВиК, политиката в отрасъл ВиК се осъществява от министъра на регионалното развитие и благоустройството на национално ниво (т. 1); областните управители на ниво административна област (т. 2); общинските съвети и кметовете на общини на ниво общини (т. 3).

Същевременно, правомощията по чл. 10 на областния управител се **свеждат само до** представляване на собственика на публичната държавна собственост върху ВиК системи и до даване на предложения на съответния компетентен орган за финансиране на приоритетни държавни ВиК обекти; а правомощията по чл. 11 на общинския съвет са **свеждат само до** определяне на кмета за представител на общината в АВиК, вземане на решения за финансиране от общински бюджет и до даване на предложения на съответния компетентен орган за финансиране на приоритетни общински ВиК обекти.

Текстовете показват ясно, че така описаните правомощия по чл. 10 и чл. 11 **не са в синхрон** с текстовете на чл. 8 и **не кореспондират с обстоятелството, че посочените органи – областни управители, общински съвети и кметове на общини са собствениците на публичните ВиК системи** и в това им качеството носят отговорност за начина, по който ВиК системите и съоръженията се стопанисват и поддържат от избраните оператори, и съответно следва да осъществяват постоянен контрол върху действията на избраните оператори и да планират тяхното бъдещо развитие.

Същевременно планирането на развитието на ВиК системите чрез изготвяне на регионални генерални планове, които съгласно действащите изисквания на чл. 198й от ЗВ се приемат от собствениците на ВиК системите – АВиК или общинския съвет, съгласно чл. 9, ал. 2 от проекта се **вменява като компетентност на министъра на регионалното развитие и благоустройството**, а АВиК вече само ще ги съгласуват по реда на чл. 29, ал. 1 от проекта, като не е указан ред и възможност в процеса на съгласуване да изискат конкретни преработки. Съгласно чл. 8, ал. 8 от Закона за

общинската собственост, *общинският съвет приема стратегия за управление на общинската собственост за срока на мандата си по предложение на кмета на общината. Стратегията определя политиката за развитие на общинската собственост и стопанската дейност на общината. В тази връзка проектът на ЗВиК влиза в противоречие с други нормативни актове по отношение управлението и контрола от страна на общините върху активи – публична общинска собственост.*

Съобразно горното считаме, че в съответствие с предмета на ЗВиК по чл. 1, проектът на ЗВиК следва да въведе законодателни принципи, критерии и изисквания за собствеността и управлението на публичните ВиК системи, включително ясно да регламентира ролята, функциите и правомощията на собствениците на ВиК системите и съоръженията.

11.4. Член 45 от проекта на ЗВиК въвежда критерии в кои случаи дружество не може да бъде ВиК оператор. **Същевременно обаче, проектът на ЗВиК не регламентира какво се случва, ако съществуващ ВиК оператор, който стопанисва публични ВиК активи въз основа на договор, попадне в някоя от определените хипотези на чл. 45 и загуби качеството на ВиК оператор.**

В тази връзка считаме, че проектът на ЗВиК следва ясно да регламентира тези случаи. Като алтернативен вариант може да се ползва принципът за „оператор от последна инстанция“, който да бъде определян със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството или с решение на КЕВР, при което да се определи ВиК оператор, отговарящ на нормативните изисквания, да предоставя временно ВиК услуги в съответната обособена територия, до провеждането на конкурс и избор на нов ВиК оператор от страна на съответната АВиК.

11.5. Нормите на чл. 52, ал. 2 от проекта на ЗВиК регламентират условията за прекратяване на договора преди изтичане на неговия срок. Същевременно, съгласно чл. 54, ал. 1 от проекта, ВиК операторът изпълнява задълженията си по договора и след изтичането на неговия срок или предсрочното му прекратяване до момента, в който новият ВиК оператор има готовност да изпълнява дейностите по чл. 51. **Така формулираната норма е неясна, като възниква въпросът какви договорни задължения ще изпълнява търговското дружество при прекратен договор.**

Същевременно, ако договорът е прекратен поради прекратяване на дружеството ВиК оператор (чл. 52, ал. 2, т. 1), поради обявяване в несъстоятелност на ВиК оператора (чл. 52, ал. 2, т. 2), то нормата на чл. 54, ал. 1 не може да бъде приложена и ВиК операторът не би могъл да продължи да изпълнява задълженията си по договора. По този начин ще се създаде риск за предоставянето на ВиК услуги за периода до избор на нов ВиК оператор.

11.6. Нормата на чл. 59, ал. 7 от проекта на ЗВиК въвежда забрана за присъединяване към канализационни системи, като не става ясно кой орган и по какъв ред ще се издават подобни забрани и как ще се доказват случаите, в които канализационната система не може да осигури отвеждането на отпадъчните води. Същевременно, съгласно предходна ал. 6, собственикът на общите ВиК мрежи и съоръжения е длъжен да присъедини към тях ВиК инсталации на всички недвижими имоти в териториалния обхват на мрежите и съоръженията.

Липсва регламентация за отказ за присъединяване към водоснабдителна система поради изчерпан капацитет, какъвто сега съществува по реда на чл. 14а от Наредба № 4/2004 г. Същевременно в Доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието е посочено, че „с приемането на нов закон ще се гарантира надеждния достъп на потребителите до ВиК услугите, подобрения и улеснен достъп до стандартизирани административни услуги, предлагани от ВиК операторите и осъществяване на контрол при предоставянето им, което осигурява тяхното спокойствие и обезпеченост“.

Съобразно горното считаме, че проектът на ЗВиК следва да регламентира изрично в кои случаи може да се откаже присъединяване на нови потребители към съществуващи ВиК

системи и съоръжения, който е компетентният орган, който може да постанови подобен отказ – собственикът на системите или избрания ВиК оператор, при какви условия, пред кой орган засегнатото от отказа лице може да подаде жалба.

11.7. Предложените норми на **чл. 64** от проекта на ЗВиК по отношение въвеждането на режими на водоснабдяване, лимити на водопотребление или ограничения във водоползването възпроизвеждат действащите разпоредби на §2 от допълнителни разпоредби на Наредба № 4/2004 г., като не въвеждат критерии и изисквания за действие в тези случаи за отговорните институции – МРРБ, съответната АВиК, собственика на съответните ВиК системи и избрания ВиК оператор. През 2024 г. стотици хиляди души бяха подложени на тежки и системни водни режими. Видно е, че проблемите с безводие са изключително сериозни и е необходим нов подход за тяхното решаване.

Съгласно **чл. 3, ал. 1** от проекта на ЗВиК ВиК услугите се предоставят при спазването на принципите за достъпност, надеждност, сигурност, повишаване на тяхното качество и ефективност, баланс между икономическите интереси на ВиК операторите и потребителите, съчетани с принципа на опазване на природните ресурси. **В тази връзка считаме, че проектът на ВиК следва да въведе нови и адекватни правила и изисквания за действие в случаите на пресъхване или силно намаляване на дебита на водоизточниците, включително изисквания за планиране на мерки по отношение на населени места, които трайно биват подлагани на водни режими, изисквания за публикуване на информация, както и ясно разпределение на ролите и отговорностите в тези случаи.**

11.8. Член 66 от проекта на ЗВиК предвижда условията за отчитането и заплащането на ВиК услугите се определят с наредбата по чл. 59, ал. 5. **Считаме, че условията за отчитането и заплащането на ВиК услугите следва да бъдат уредени в общите условия, одобрявани от независимия регулаторен орган, а не в наредба, издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството, който изпълнява и функцията на принципал на търговските ВиК дружества с държавно участие.**

11.9. В глава десета на проекта на ЗВиК следва да се регламентират индивидуални и други подходящи системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води (ИДПС). Тази цел не е постигната – в главата фигурира само чл. 108, който въвежда базов критерий за допускане на ИДПС, без обаче да посочва конкретни изисквания, стандарти и/или определения на възможните решения, нито предоставя задължение на компетентен орган да уреди материята в подзаконов нормативен акт. **В тази връзка предлагаме нормите на глава десета да се прецизират.**

11.10. В допълнение към приетите от Комисията становища от 05.12.2024 г. и 01.04.2025 г., и отчитайки липсата на въведени ефективни механизми за контрол на дейността на публичните ВиК оператори считаме, че е **необходим анализ и дискусия на потенциалните ползи от въвеждането на лицензионен режим за дружествата, предоставящи ВиК услуги (услуги от обществен интерес).** Доколкото комисията е независима от изпълнителната власт при осъществяване на своите правомощия и дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност, както и предвид факта, че Комисията се отчита за дейността си пред Народното събрание считаме, че КЕВР има необходимия ресурс и капацитет да осъществи ефективен лицензионен контрол върху дейността на публичните ВиК оператори.

Становището е прието с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 253 от 22.08.2025 г.